

Plán ÚSES pro katastrální území
Medlánky, **Řečkovice** a Mokrá Hora,
Ivanovice, Jehnice a Ořešín

A. TEXTOVÁ **ČÁST**

Odběratel:

Statutární město Brno
Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno

Příjemce:

Magistrát města Brna, odbor životního prostředí
Kounicova 67, 601 67 Brno

Zpracovatel:

AGERIS s.r.o.
Jeřábkova 1848/5, 602 00 Brno

Zodpovědný projektant:

RNDr. Jiří Kocián

Technická spolupráce:

Svatava Poláková

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Vymezení řešeného území	5
3. Legislativní a metodická východiska.....	5
4. Postup práce.....	5
5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území	7
5.1. Biogeografické členění	7
5.1.1. Základní členění	7
5.1.2. Bioregiony	7
5.1.3. Biochory	7
5.2. Skupiny typů geobiocénů	8
5.2.1. Obecná charakteristika.....	8
5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území	8
5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů	9
6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny	11
6.1. Celkový charakter a využití krajiny	11
6.1.1. Typologie krajiny	11
6.1.2. Struktura půdního fondu a způsoby jeho využití	12
6.1.3. Společenské funkce krajiny	13
6.2. Příčiny narušení krajiny	14
6.3. Stupně ekologické stability	14
6.4. Kostra ekologické stability	15
7. Limity využití území.....	15
7.1. Ochrana přírody a krajiny	15
7.1.1. Zvláště chráněná území	15
7.1.2. Natura 2000	16
7.1.3. Památné stromy	16
7.1.4. Významné krajinné prvky.....	16
7.1.5. Ochrana krajinného rázu	17
7.2. Územně analytické podklady	17
8. Analýza podkladů	18
8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability.....	18
8.2. Přehled základních analyzovaných podkladů.....	19
8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích	19
8.3.1. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje.....	19
8.3.2. Územní plán města Brna	20
8.3.3. Pozemkové úpravy.....	21
9. Řešení plánu ÚSES.....	22
9.1. Základní zásady koncepce	22
9.2. Nadregionální ÚSES	23
9.2.1. Celková koncepce	23
9.2.2. Popis vymezení vložených regionálních biocenter	23
9.3. Regionální ÚSES	24
9.3.1. Celková koncepce	24
9.4. Místní ÚSES	25
9.4.1. Celková koncepce	25
9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES.....	29
9.4.3. Interakční prvky	33

9.5. Označení skladebných částí ÚSES	34
9.6. Limitující hodnoty velikostních parametrů ÚSES	34
9.7. Datový model	35
9.7.1. Tvorba tabulkové části	35
9.7.2. Struktura datového modelu	35
9.8. Struktura mapové části	36
10. Problémy řešení	37
10.1. Změny v řešení	37
10.2. Střety řešení	38
10.3. Ostatní problémy	39
11. Závěr	39
Přílohy	41
Vyjádření k návrhu řešení	41

1. Úvod

Předmětem díla "Plán ÚSES pro katastrální území Medlánky, Řečkovice a Mokrá Hora, Ivanovice, Jehnice a Ořešín" (dále většinou jen "Plán ÚSES") je vytvoření jednotné koncepce vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) všech zastoupených hierarchických úrovní a zpřesnění vymezení jednotlivých skladebných částí ÚSES při zajištění koordinace s ostatními funkcemi území a vzájemné provázanosti prvků uvnitř i vně řešeného území.

Součástí řešení je i prověření možných střetů vymezených skladebných částí ÚSES se stávajícími a navrženými plochami územního rozvoje a s koridory liniových staveb dopravní a technické infrastruktury a návrh jejich řešení.

Plán ÚSES bude sloužit zejména jako podklad pro územně plánovací činnost a pro projekty systému ekologické stability, příp. též pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny apod.

2. Vymezení řešeného území

Řešeným územím jsou katastrální území Medlánky, Řečkovice, Mokrá Hora, Ivanovice, Jehnice a Ořešín nacházející se v severní části území města Brna. Celková rozloha řešeného území činí 2 067 ha – z toho k. ú. Řečkovice 668,5 ha, k. ú. Jehnice 407,3 ha, k. ú. Medlánky 351,3 ha, k. ú. Ořešín 306,5 ha, k. ú. Ivanovice 244,6 ha a k. ú. Mokrá Hora 88,4 ha.

3. Legislativní a metodická východiska

Základními legislativními a metodickými materiály pro zpracování dokumentace Plánu ÚSES jsou:

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny;
- Metodická pomůcka pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability (Věstník MŽP 8/2012);
- Metodika vymezení územního systému ekologické stability (Příloha Věstníku MŽP 5/2017).

4. Postup práce

Práci na tvorbě Plánu ÚSES lze v zásadě rozdělit do následujících kroků:

1. Shromáždění podkladových materiálů a jejich vyhodnocení z hlediska využitelnosti pro řešení ÚSES:

Vedle obecně platných legislativních a metodických materiálů byly pro řešení ÚSES využity především následující podklady:

- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (Urbanistické středisko Brno, s.r.o. + Atelier T-plan, s.r.o., Praha, 2016);
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 30. 11. 2018 – digitální data;

- Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění aktualizací 2012, 2014 a 2016 – vybraná digitální data – limity využití území a výkresy;
 - Aktuální údaje o území od poskytovatelů dat technické infrastruktury ÚAP;
 - Digitální data spravovaná Odborem městské informatiky MMB – hranice katastrálních území a městských částí, parcelní kresba KN, parcely rozdělené dle druhů pozemků, parcely rozdělené dle vlastnických vztahů, ortofotomapa města Brna, účelová mapa polohopisné sítě, inženýrské sítě;
 - Realizační projekt lokálního biokoridoru v katastrálním území Medlánky (Projekce zahradní, krajinná a GIS, s.r.o., 2010, Brno);
 - Obnova historické cesty a realizace zeleně na parcele KN 1811 v k.ú. Medlánky (AGERIS, s. r. o., 2013, Brno);
 - Projekt stromové Kaple věčného pramene v k. ú. Medlánky (2018);
 - Komplexní pozemková úprava v k. ú. Jehnice (PLANEX BRNO, spol. s r.o., 2009, Brno);
 - Jednoduché pozemkové úpravy pro dílčí části k. ú. Medlánky (PLANEX BRNO, spol. s r.o., 1994, 1997, 2002, 2006, Brno).
 - Platná územně plánovací dokumentace (ÚPD) navazujících obcí (Jinačovice, Česká, Lelekovice, Vranov, Bílovice nad Svitavou);
 - Plán ÚSES pro katastrální území Kníničky, Bystrc, Komín (AGERIS s.r.o., 2017, Brno);
 - Generel nadregionálního a regionálního ÚSES na území Jihomoravského kraje (AGERIS s. r. o., 2003, Brno);
 - Územně technický podklad regionálních a nadregionálních územních systémů ekologické stability ČR (schválený MMR a MŽP ČR s platností od 1. 7. 1997) ve vytištěné i digitální podobě (Společnost pro životní prostředí, s.r.o, Brno, 1996);
 - Územní generel zeleně a příměstské krajiny města Brna (Zahradní a krajinářská tvorba, Löw a spol., 1998, Brno);
 - Vymezení ÚSES ve zrušené aktualizaci územního plánu města Brna (účinná od 14. 8. 2014, zrušená 23. 1. 2015);
 - Internetové prezentace mapování biotopů (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky);
 - Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno);
 - Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha);
 - Významné krajinné prvky města Brna (OŽP MMB, 2007).
2. Analýza biogeografické diferenciacie území
 3. Vytvoření struktury návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:

Struktura návrhu Plánu ÚSES byla prezentována na 1. výrobním výboru konaném dne 20. 8. 2019 na Magistrátu města Brna.
 4. Vytvoření úplného návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:

Úplný návrh řešení Plánu ÚSES byl prezentován na 2. výrobním výboru konaném dne 21. 10. 2019 na Magistrátu města Brna. Tímto výrobním výborem projednáváný návrh řešení byl následně zpřístupněn pro úřady dotčených městských částí a dotčené orgány za účelem prostudování a zaslání připomínek. Zasláné připomínky byly zohledněny při tvorbě konečné podoby Plánu ÚSES.
 5. Zpracování konečné podoby Plánu ÚSES

5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území

5.1. Biogeografické členění

5.1.1. Základní členění

Základní biogeografická diferenciacie území vychází z publikací Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno) a Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha).

Zájmové území se nachází v hercynské biogeografické podprovincii patřící do biogeografické provincie středoevropských listnatých lesů.

5.1.2. Bioregiony

Biogeografické podprovincie se obecně člení do biogeografických regionů neboli zkráceně bioregionů. **Biogeografický region (bioregion)** je nejnižší individuální jednotkou biogeografického členění krajiny, zahrnující charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou bioregiony základními jednotkami pro vymezování reprezentativních nadregionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti regionálního ÚSES.

Řešené území přísluší celé do jediného bioregionu - Brněnského, označeného číselným kódem 1.24.

5.1.3. Biochory

Bioregiony se člení v nejvyšší typologické biogeografické jednotky – biochory. **Biochora** je typologická, ekologicky heterogenní prostorová jednotka, tvořená typickou prostorovou kombinací skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou biochory základními jednotkami pro vymezování reprezentativních regionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti místního (lokálního) ÚSES.

Do řešeného území zasahují segmenty následujících typů biochor:

- **2BE** Rozřezané plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – do rozsáhlého segmentu tohoto typu náleží většina jihozápadní poloviny území (většina zastavěných území Medlánek, Řečkovic a Ivanovic a jižní část zastavěného území Mokré Hory a většina navazujících zemědělsky využívaných partií krajiny);
- **2BP** Rozřezané plošiny na neutrálních plutonitech 2. vegetačního stupně – do poměrně rozsáhlého segmentu tohoto typu náleží většina severovýchodní poloviny území (zastavěná území Jehnic, Ořešína a z větší části i Mokré Hory, většina navazujících zemědělsky využívaných partií krajiny i lesů, údolí Ponávky nad Mokrou Horou a komplex lesů východně od Řečkovic a Mokré Hory);
- **2PJ** Pahorkatiny na bazickém krystaliniku 2. vegetačního stupně – dva menší segmenty tohoto typu zasahují do západní a méně i jihozápadní části území (hřbet Baby a Bosně a Medlánecký kopec);
- **2PP** Pahorkatiny na neutrálních plutonitech 2. vegetačního stupně – jeden malý segment tohoto typu potenciálně okrajově zasahuje do nejzápadnější části území (do údolí pramenného úseku Komínského potoka v lesním komplexu Baba);

- **2RE** Plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – menší segment tohoto typu zasahuje relativně okrajově do jižní části území (dílčí partie zastavěných území Medláněk a Řečkovic v kontaktu se zástavbou Králova Pole);
- **3VP** Vrchoviny na neutrálních plutonitech 3. vegetačního stupně – jeden rozsáhlejší segment tohoto typu zasahuje významně do severní až severovýchodní části území (severně až východně od Jehnic a Ořešína) a nepatrně i do východní části území (v lesních okrajích u Soběšic).

Každý z uvedených typů biochor má své zastoupení v rámci Brněnského bioregionu i mimo řešené území, a to ve všech případech plošně podstatně významněji než v řešeném území. To má značný význam ve vztahu k uplatnění principu biogeografické reprezentativnosti v Plánu ÚSES (viz dále).

5.2. Skupiny typů geobiocénů

5.2.1. Obecná charakteristika

Skupina typů geobiocénů (STG) je typizovaná, relativně homogenní geobiocenologická jednotka, sdružující soubory geobiocenóz s podobnými trvalými ekologickými podmínkami a na ně vázanou potenciální vegetací.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou skupiny typů geobiocénů základními jednotkami pro vymezování reprezentativních lokálních biocenter a lokálních biokoridorů.

Vzhledem k omezené využitelnosti podkladových materiálů (biochorického členění, půdních map, geologických map aj.), nedostatečnému zastoupení jednoznačných biologických indikátorů v krajině a často výraznému ovlivnění přirozených stanovištních podmínek lidskými zásahy není možné (bez speciálních podrobných analýz přesahujících možnosti a potřeby tohoto díla) stanovit přesné vymezení jednotlivých STG v území. Veškeré údaje o STG v řešeném území je tedy třeba brát pouze jako orientační, k danému účelu základního vymezení ÚSES ovšem postačující.

5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území

Na základě charakteristik zastoupených typů biochor a odvozených stanovištních podmínek lze v zájmovém území předpokládat výskyt především následujících STG:

2 AB-B 1-2	Fagi-querceta humilia (Zakrslé bukové doubravy)
2 AB-B 1-2	Querceta humilia superiora (Zakrslé doubravy vyššího stupně)
2 BD 1-2	Ligustri-querceta humilia superiora (Zakrslé doubravy s ptačím zobem vyššího stupně)
2 AB 3	Fagi-querceta (Bukové doubravy)
2 B 3	Fagi-querceta typica (Typické bukové doubravy)
2 B 3x	Carpini-querceta typica (Typické habrové doubravy)
2 BC 3	Fagi-querceta aceris (Javorové bukové doubravy)
2 BC 3x	Carpini-querceta aceris (Javorové habrové doubravy)
2 BD 3	Fagi-querceta tiliae (Lipové bukové doubravy)
2-3 BC-C (4)5a	Fraxini-alneta inferiora (Jasanové olšiny nižšího stupně)
3 AB-B 1-2	Querci-fageta humilia (Zakrslé dubové bučiny)

3 AB 3	Querci-fageta (Dubové bučiny)
3 B 3	Querci-fageta typica (Typické dubové bučiny)
3 BC 3	Querci-fageta aceris (Javorové dubové bučiny)
4 B 3	Fageta typica (Typické bučiny)

5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů

FAGI-QUERCETA HUMILIA – Zakrslé bukové doubravy – 2 AB-B 1-2

Přírodní stav: Krnící a často mezernaté porosty dubu zimního s ojedinělou příměsí buku lesního, habru, lípy srdčité, případně břízy bělokoré a výjimečně i borovice lesní, bez keřového patra. V bylinném patru dominují oligotrofní a často xerofilní druhy.

Rozšíření: Ostrůvkovitě v místech výchozů skalního podloží ve výslunných svazích a na ně vázaných mělkých půd v severovýchodní části území, v segmentu typu biochory 3VP.

QUERCETA HUMILIA SUPERIORA – Zakrslé doubravy vyššího stupně – 2 AB-B 1-2

Přírodní stav: Rozvolněné porosty krnícího dubu zimního s ojedinělou příměsí břízy bělokoré, jeřábu břeku, habru, borovice lesní či jeřábu ptačího, v keřovém patře s jednotlivými keři hlohu, brslenu bradavičnatého, růže šípkové, ptačího zobu, jalovce aj. V bylinném patru dominují oligotrofní druhy, často s xerofilní tendencí.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v místech výchozů skalního podloží ve výslunných svazích a na ně vázaných mělkých půd, v segmentech typů biochor 2BP a 2PJ.

LIGUSTRI-QUERCETA HUMILIA SUPERIORA – Zakrslé doubravy s ptačím zobem vyššího stupně – 2 BD 1-2

Přírodní stav: Silně krnící a mezernaté porosty dubu zimního s ojedinělou příměsí jeřábu břeku, babyky, lípy srdčité, jilmu habrolistého aj., s druhově pestrým keřovým patrem (ptačí zob, brslen bradavičnatý, dřín obecný, svída krvavá aj.). V bylinném patru dominují teplomilné mezotrofní až kalcifilní druhy.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v místech výchozů skalního podloží ve výslunných svazích a na ně vázaných mělkých půd v jihozápadní části území, v segmentu typu biochory 2PJ.

FAGI-QUERCETA – Bukové doubravy – 2 AB 3

Přírodní stav: Dominantní dřevinou je dub zimní, v příměsí s habrem obecným a bukem lesním. Keřové patro není vyvinuto. V bylinném podrostu převažují acidofilní oligo-mezotrofní druhy.

Rozšíření: Ostrůvkovitě na mělčích půdách na kyselých zvětralinách skalních hornin ve výraznějších svazích v severovýchodní polovině území, v segmentech typů biochor 2BP a 3VP.

FAGI-QUERCETA TYPICA – Typické bukové doubravy – 2 B 3

Přírodní stav: Ve stromovém patře je hlavní dřevinou dub zimní, v příměsí pravidelně s habrem obecným a bukem lesním, nepravidelnou příměsí tvoří též lípa malolistá a jeřáb břek. Z keřů se ojediněle vyskytují svída krvavá, hloh jednobližný, ptačí zob obecný, zimolez pýřitý, líska obecná, brslen bradavičnatý. V bylinném podrostu převažují mezotrofní druhy.

Rozšíření: Roztroušeně v celém území na hřbetech a svazích na podkladě zvětralin zpevněných neutrálních hornin, v segmentech typů biochor 2BP, 2PP (v obou případech hlavní zastoupená STG), 3VP, případně nepatrně i 2BE.

CARPINI-QUERCETA TYPICA – Typické habrové doubravy – 2 B 3x

Přírodní stav: Porosty dubů (zejm. zimního) a habru obecného, patrně zcela bez buku, místy ovšem s příměsí lípy srdčité a jeřábu břeku. Z keřů jsou jednotlivě zastoupeny svída krvavá, hloh jednobližný, ptačí zob, zimolez pýřitý, líska obecná, brslen bradavičnatý. V bylinném patře dominují mezotrofní druhy trávovitého vzhledu.

Rozšíření: Poměrně hojně na mělčích půdách na neutrálních zvětralinách skalních hornin na hřebtech a svazích Baby v západní části území, v segmentech typů biochor 2PJ a 2PP.

FAGI-QUERCETA ACERIS – Javorové bukové doubravy – 2 BC 3

Přírodní stav: Druhově pestré porosty s převahou dubu zimního a dále porůznu se zastoupením dubu letního, lípy malolisté (srdčité), habru obecného, buku, javorů babyky a mléče, jasanu ztepilého, jilmu habrolistého. V nesouvislém keřovém patře je rovněž zastoupena řada druhů – zimolez pýřitý, líska obecná, hlohy, brslen evropský, brslen bradavičnatý, svída krvavá, bez černý aj. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a heminitrofilních druhů.

Rozšíření: Potenciálně v nepodmáčených partiích terénních sníženin v severovýchodní polovině území, v segmentu typu biochory 2BP.

CARPINI-QUERCETA ACERIS – Javorové habrové doubravy – 2 BC 3x

Přírodní stav: Druhové složení je obdobné jako v případě STG 2 BC 3, avšak patrně zcela bez buku.

Rozšíření: Ostrůvkovitě v suchých terénních depresích v lesním komplexu Baba v západní části území, v segmentu biochory 2PJ.

FAGI-QUERCETA TILIAE – Lipové bukové doubravy – 2 BD 3

Přírodní stav: V druhově bohatém stromovém patře převažuje dub zimní, doplněný zejména lípami (malolistou i velkolistou), habrem obecným, javorem babykou, bukem lesním a jeřábem břechem, případně též dalšími druhy dubů (letním a vzácněji i pýřitým). V keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, dřín obecný, kalina tušalaj, řešetlák počistivý, hloh jednobložný, líska obecná, trnka obecná, zimolez pýřitý, případně i klokoč zpeřený. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a kalcifilních druhů.

Rozšíření: Plošně souvisleji na spraších a vápnitých jílech v níže položených a plošších partiích území a hojně též na bazických vyvělinách v prostoru lesního komplexu Baba a na Medláneckém kopci, v segmentech typů biochor 2BE, 2RE (u obou výrazně dominantní STG) a 2PJ (nejvíce zastoupená STG).

FRAXINI-ALNETA INFERIORA – Jasanové olšiny nižšího stupně – 2-3 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou olše lepkavá a jasan ztepilý, provázené vrbami (bílou a křehkou), vzácněji i topoly (černým a osikou), v podúrovni často se střemchou hroznovitou. V bohatém keřovém patře patří k hlavním dřevinám různé druhy keřových vrb, dále bez černý, brslen evropský, krušina olšová a kalina obecná. Typický je výskyt chmele otáčivého. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: Ve všech údolních nivách v rámci řešeného území, v segmentech všech zastoupených typů biochor.

QUERCIFAGETA HUMILIA – Zakrslé dubové bučiny – 3 AB-B 1-2

Přírodní stav: Zakrslé rozvolněné porosty dubu zimního a buku lesního v různém vzájemném poměru, s příměsí břízy bělokoré, jeřábu ptačího, místy i habru, vzácně jedle bělokoré a borovice lesní. Mezi ojedinělými keři je nejběžnější líska obecná. V bylinném patře spoludominují oligotrofní a mezotrofní druhy, často suxerothermofyty.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v místech výchozů skalního podloží ve výrazných stinných svazích v severovýchodní části území, v segmentu typu biochory 3VP.

QUERCIFAGETA – Dubové bučiny – 3 AB 3

Přírodní stav: Převažují buk a dub zimní, nepravidelně s příměsí habru, případně lípy malolisté a jedle bělokoré. Keřové patro obvykle chybí. V bylinném podrostu převažují acidofilní oligomezotrofy.

Rozšíření: Místně na stinných hřebtech a svazích na podkladě kyselých hornin v severovýchodní polovině území, v segmentech typů biochor 2BP a 3VP.

QUERCI-FAGETA TYPICA – Typické dubové bučiny – 3 B 3

Přírodní stav: Převažuje buk, s příměsí dubu zimního, případně též s habrem, lípami (malolistou a velkolistou), javory (mléčem a klenem) a jedlí. V málo vyvinutém keřovém patře bývají nejčastěji zastoupené zimolez pýřitý a lýkovec jedovatý. V bylinném podrostu s vysokou pokryvností převažují mezotrofní druhy s dominantní ostřicí chlupatou.

Rozšíření: Hojně na hřebetech a svazích na podkladě neutrálních hornin (včetně sprašových hlín) ve výše položených partiích území (především v severovýchodní polovině), v segmentech typů biochor 3VP (hlavní STG), 2BP, 2BE a 2PJ.

QUERCI-FAGETA ACERIS – Javorové dubové bučiny – 3 BC 3

Přírodní stav: Převažují buk a dub zimní, v příměsí habr, javory (mléč, klen), lípy (malolistá i velkolistá), nepravidelně jilm (habrolistý, horský), jedle bělokorá, jasan ztepilý a třešeň ptačí, z keřů roztroušeně srstka angrešt, zimolez pýřitý, bez černý a lýkovec jedovatý.

Rozšíření: Ostrůvkovitě na zahliněných svahových sedimentech (zejm. v úpatních partiích svahů) či ve stinných svahových depresích v severovýchodní části území, v segmentu typu biochory 3VP.

FAGETA TYPICA – Typické bučiny – 4 B 3

Přírodní stav: Bukové porosty s příměsí jedle bělokoré, jednotlivě též javory (mléč a klen), lípy (malolistá a velkolistá) a jilm horský. Z keřů bývají nejčastěji zastoupené zimolez pýřitý a lýkovec jedovatý. V bylinném podrostu s vysokou pokryvností převažují mezotrofní druhy.

Rozšíření: Místně až ostrůvkovitě na humózních půdách v nejvýše položených partiích nebo na výrazně stinných svazích v severovýchodní části území, v segmentu typu biochory 3VP.

S ohledem na rozšíření typů biochor, ve kterých se nacházejí popsané STG, i mimo řešené území (viz výše) lze předpokládat výskyt všech popsaných STG v rámci příslušných typů biochor i vně řešeného území. To má značný omezující význam pro uplatnění principu biogeografické reprezentativnosti v Plánu ÚSES (viz dále).

6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny

6.1. Celkový charakter a využití krajiny

6.1.1. Typologie krajiny

Aktuální charakter krajiny řešeného území určují především terénní podmínky (převažující členitý reliéf, výrazné údolní zářezy apod.), poloha v rámci brněnské sídelní aglomerace a s nimi související historicky utvářené způsoby využití.

Podle Typologie České krajiny (Mapový server Cenia) zasahují do území tři krajinné typy:

- typ 2U0, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno U urbanizovanou krajinu a číslice 0 krajinu bez vylišeného reliéfu – patří sem souvisle urbanizované území Medlánek, Řečkovic a většiny Mokré Hory a Ivanovic;
- typ 3M2, kde číslice 3 značí vrcholně středověkou sídelní krajinu Hercynica, písmeno M lesozemědělskou krajinu a číslice 2 krajinu vrchovin Hercynica – patří do něho pás území s pestrým a proměnlivým charakterem od Ořešína přes Jehnice, údolí Ponávky nad Mokrou Horou, severní až západní okraje Ivanovic po prostor západně od Řečkovic a Medlánek;
- typ 3L2, kde číslice 3 značí vrcholně středověkou sídelní krajinu Hercynica, písmeno L lesní krajinu a číslice 2 krajinu vrchovin Hercynica – přísluší k němu lesní komplex zasahující do severovýchodní a východní části řešeného území (k Ořešinu, Mokré Hoře a Řečkovicím).

Dle Výkresu typů krajín podle stanovených cílových charakteristik tvořícího součást vydaných Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (ZÚR JMK) do řešeného území zasahují následující krajinné celky (typy):

- krajinný typ 22 Brněnský – patří k němu výrazněji urbanizované partie řešeného území v jeho jihozápadní polovině (většina k. ú. Medlánky, Řečkovice, Mokrá Hora a Ivanovice);
- krajinný typ 27 Hořicko-soběšický – náleží do něho přibližně severovýchodní polovina řešeného území (celá k. ú. Ořešín a Jehnice a dílčí části k. ú. Řečkovice, Mokrá Hora a Ivanovice);
- krajinný typ 28 Bobravský – patří k němu příslušné partie lesního komplexu Baba při západním okraji řešeného území (v k. ú. Medlánky a nepatrně i Ivanovice).

6.1.2. Struktura půdního fondu a způsoby jeho využití

Využití řešeného území je pestré a místně proměnlivé.

Dle údajů KN je v řešeném území téměř vyrovnané zastoupení lesních pozemků (přibližně 37,3 % celkové výměry území) a zemědělské půdy (cca 37,1 % celkové výměry území, z toho orná půda cca 22,9 %, zahrady cca 11,1 %, trvalé travné porosty cca 2 %, ovocné sady cca 1 % a vinice méně než 0,01 % celkové výměry).

Většina lesů patří do uceleného komplexu Soběšických lesů, zasahujícího významně do severovýchodní až východní části řešeného území, v rámci ořešínského, řečkovického a v malé míře i jehnického a mokrohorského katastru. Do západní části řešeného území (medláneckého a okrajově ivanovického katastru) zasahuje východnějším ze svých dvou jižních výběžků lesní komplex Baba. Relativně větší lesní celky se nacházejí i v údolí Ponávky a přilehlých partiích krajiny v severní části řešeného území (v jehnickém, ivanovickém a mokrohorském katastru). Významný izolovaný lesní celek pokrývá svahy a část vrcholových partií hrástě Zápaď v severní části řečkovického katastru. Z řešených katastrálních území jsou lesy plošně nejvíce zastoupené v k. ú. Řečkovice (cca 271,5 ha, tj. 40,6 % jeho výměry), největší podíl z celkové plochy katastru však mají lesy v k. ú. Ořešín (cca 204 ha, tj. 66,5 % jeho výměry). Nejméně lesů je v k. ú. Mokrá Hora (pouze necelých 20 ha, tj. 22,4 % jeho výměry) a v k. ú. Ivanovice (necelých 28 ha, tj. 11,4 % jeho výměry).

Druhá skladba lesů je dosti proměnlivá, převažují však porosty přirozeného až přírodě blízkého charakteru. Hlavními zastoupenými dřevinami jsou dub zimní a borovice lesní, dosti hojně jsou i habr, buk, lípy, smrk, modřín, ve vyšších a stinnějších polohách buk, mýty i javory, jasan, jedle. Většina lesních porostů patří do kategorie lesů zvláštního určení, a to zejména v subkategorii lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce (školní lesy Mendelovy univerzity, zahrnující většinu porostů komplexu Soběšických lesů ve východní až severovýchodní části řešeného území), případně v subkategorii příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí (část lesů komplexu Baba v západní části území a lesní celek Zápaď u Řečovic). Méně, avšak nikoliv zanedbatelně jsou zastoupeny lesy hospodářské (hřbet Bosně v komplexu Baba, všechny lesy v jehnickém a ivanovickém katastru a některé další drobnější části porostů). Zastoupeny nejsou žádné ochranné lesy.

Zemědělská půda je soustředěna především v plošších partiích řešeného území. Z hlediska celkové výměry má největší zastoupení v jehnickém katastru (cca 203 ha, tj. 49,9 % jeho výměry), a to zejména severně až severozápadně od Jehnic (směrem k Lelekovicím) a jižně od Jehnic (k Mokré Hoře). Větší relativní podíl na celkové výměře má však zemědělská půda v ivanovickém katastru (cca 156 ha, tj. 63,7 % jeho výměry). Přibližně 62 % zemědělské půdy tvoří orná půda, významně zastoupená především v k. ú. Jehnice, Ivanovice a Medlánky, v malé míře naopak v k. ú. Mokrá Hora. Významně jsou ve všech k. ú. zastoupeny zahrady (jednak v návaznosti na objekty individuálního bydlení, jednak v zahrádkářských osadách). Zastoupení trvalých travních porostů je plošně i relativně největší v k. ú. Řečkovice (cca 27 ha, tj. 2,4 % jeho výměry), zastoupení ovocných sadů v k. ú. Ivanovice (necelých 9 ha, tj. 3,6 % jeho výměry). Vinice jsou evidované pouze na dvou pozemcích v k. ú. Řečkovice v rámci zahrádkové osady nad ulicí Podhájí (východně od Řečovic).

Vodní plochy souhrnně zaujímají dle údajů KN jen cca 0,7 % celkové výměry řešeného území, na čemž se podílejí více méně stejnou měrou vodní toky (Ponávka, Medlánecký potok, Ivanovický potok, Rakovec, Jehnický potok, Babídotský potok) a vodní nádrže (především rybníky v údolí Ponávky nad Mokrou Horou), výjimečně pak i zamokřené plochy. Vodní toky mají různorodý charakter. V urbanizovaném území a v zemědělsky využívaných partiích krajiny jsou vesměs regulované (zejm. dílčí úseky Ponávky, Medláneckého potoka, Ivanovického potoka a Jehnického potoka), případně jsou některé jejich úseky zaklenuté (Medlánecký potok v zastavěném území Medlánek a Řečkovic, Ivanovický potok v zástavbě Ivanovic, krátký úsek Rakovce v Mokré Hoře). Lesní úseky či úseky na okrajích lesních komplexů mají většinou přirozený až přírodě blízký charakter (většina příslušných úseků Rakovce, Babídotského potoka, dílčí úseky Ponávky a další drobné lesní potoky).

Na zastavěné plochy připadá necelých 6,5 % celkové výměry řešeného území a na ostatní plochy (zahrnující velmi různorodé způsoby využití včetně komunikací a ploch veřejné a jiné nelesní zeleně) přes 18,5 % jeho výměry.

6.1.3. Společenské funkce krajiny

Jednotlivé partie řešeného území plní v závislosti na proměnlivé struktuře využití velmi rozdílné společenské funkce.

Obytná zástavba Medlánek, Řečkovic, Mokré Hory, Ivanovic, Jehnic a Ořešína plní především rezidenční funkci. V případě všech zastoupených sídel se víceméně zachovala původní vesnická jádra, na která v různé míře navazuje novodobější zástavba. Největšího rozsahu dosahuje v Řečkovicích a Medláncích, u kterých došlo ke vzájemnému splynutí. Má podobu jak uliční zástavby rodinných domů, tak i panelových sídlišť a jiných bytových domů. K plošně rozsáhlému novodobému rozvoji zástavby rodinných domů došlo i v Ivanovicích a v Jehnicích.

Ekonomická funkce se promítá v řešeném území v různých podobách. Výrobní a skladové areály jsou ponejvíce soustředěny v údolí Ponávky u Řečkovic (s dominantním areálem bývalého chemického podniku Lachema) a v jižní části území (především na katastru Medlánek). Velkoplošná zástavba obchodních center vznikla v okolí silnice I/43 v prostoru mezi Ivanovicemi, Mokrou Horou a Řečkovicemi. Intenzivní zemědělské hospodaření dosud přetrvává ve významnější míře v prostoru mezi Ivanovicemi, Řečkovicemi a Medlánci a v jehnickém katastru, a to především v podobě velkoplošně i maloplošně obhospodařovaných bloků orné půdy. Vzhledem k rozloze lesů je velmi významným ekonomickým odvětvím v řešeném území lesní hospodářství, často ovšem přizpůsobené různým mimoprodukčním funkcím lesa (zejm. obecně rekreačnímu využití a v případě školních lesů Mendelovy univerzity i výuce).

Rekreační funkce patří v řešeném území k nejvýznamnějším. Krátkodobé pobytové rekreaci slouží především četné a často i plošně rozsáhlé zahrádkové a chatové oblasti zastoupené ve všech řešených katastrech – v k. ú. Medlánci zejména při okraji lesního komplexu Baba a na Medláneckém kopci, v k. ú. Řečkovice zejména na kopci Západ, u Ponávky a při okraji komplexu Soběšických lesů, v k. ú. Mokrý Hora ve Skryši a nad ulicí Skoumalovou, v k. ú. Ivanovice především východně od silnice I/43 (Na Pískách), v k. ú. Jehnice v údolích Ponávky a Jehnického potoka a v k. ú. Ořešín ze západní až jižní strany souvisle zastavěného území. V případě některých oblastí dochází k živelnému mísení rekreační funkce s funkcí rezidenční. K pohybové rekreaci jsou nejvíce využívány zastoupené lesní celky. Pro sportovní aktivity slouží různorodé sportovní areály v rámci zastavěných území jednotlivých místních částí.

Významnou dopravní funkci mají v území především silnice I/43, železniční trať na Tišnov a komunikace, na kterých je provozována městská hromadná doprava. V jižní části medláneckého katastru je situován areál tramvajové a autobusové vozovny. Specifickou dopravní funkci plní sportovní letiště (zvané sice zpravidla medlánecké, vyjma provozních budov se ale nacházející v komínském katastru a tedy vně řešeného území).

6.2. Příčiny narušení krajiny

V rámci řešeného území lze specifikovat řadu negativních vlivů lidské činnosti na krajinu a její ekologickou stabilitu.

Z pohledu dlouhodobých vlivů na krajinu je problematický zejména dynamický proces rozšiřování zastavěných území a ním související dopravní stavby, kdy dochází k nevratným nebo jen obtížně kompenzovatelným zásahům do reliéfu, půdy a vodního režimu území a kdy se zároveň zužuje prostor pro výskyt přirozené bioty území.

V lesních komplexech se místy negativně projevuje nevhodná dřevinná skladba (zejm. jehličnaté kultury, příp. akátové porosty), díky níž jsou sníženy přirozené funkce lesů (ekologická, půdoochranná, vodohospodářská). Jehličnaté kultury jsou navíc náchylnější k důsledkům škodlivých vlivů bořivých větrů, imisí, hmyzích škůdců a v poslední době i sucha.

Výraznější negativní vlivy zemědělského využití souvisí poněkud s velkoplošným obhospodařováním některých bloků orné půdy – patří k nim především rozvoj půdní eroze a nadměrná eutrofizace (obohacení živinami) půdního a vodního prostředí.

Průchod vodních toků zastavěnými územími (nebo při jejich okrajích) je spojen s výrazným snížením biologických funkcí toků vlivem znečištění, regulací koryt a místy i jejich zaklenutí a přítomnosti ekologicky málo významné a nepříliš vhodné doprovodné vegetace.

Další negativní vlivy na krajinu jsou spojeny s existencí zahrádkových a chatových oblastí. Místy příliš koncentrovaná rekreační zástavba výrazně ovlivňuje obraz krajiny (krajinný ráz) a negativním jevem je rovněž ukládání organických rostlinných zbytků a jiných odpadů v přilehlých partiích krajiny (např. na okrajích lesních celků)

6.3. Stupně ekologické stability

Míra aktuální ekologické stability krajinných segmentů je hodnocena pomocí následující šestistupňové klasifikace:

0. stupeň – území ekologicky zcela nestabilní, s absencí trvalé biotické složky:

V řešeném území všechny zastavěné a zpevněné plochy.

1. stupeň – území s velmi nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména orná půda.

2. stupeň – území s nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména málo kvalitní (eutrofizovaná) ladní bylinná a dřevinná společenstva, regulované úseky vodních toků bez kvalitní doprovodné vegetace, běžná doprovodná vegetace komunikací, zahrady, plochy veřejné zeleně.

3. stupeň – území se střední ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména lesy s ekologicky nevhodnou dřevinnou skladbou, dále např. regulované úseky vodních toků s vyvíjejícími se doprovodnými porosty dřevin, vodní plochy se sníženou kvalitou vody a břehových porostů dřevin a přírodě blízká ladní a mokřadní společenstva.

4. stupeň – území s vysokou ekologickou stabilitou:

V řešeném území především vzrostlé lesy s přírodě blízkou dřevinnou skladbou.

5. stupeň – území s nejvyšší ekologickou stabilitou:

Obecně přírodní a přirozená společenstva – v řešeném území sem lze potenciálně řadit ekologicky nejcenější partie lesních porostů.

6.4. Kostra ekologické stability

Prvky kostry ekologické stability (ekologicky významné segmenty krajiny – EVSK) tvoří mozaiku v současné době ekologicky relativně nejstabilnějších lokalit trvalé vegetace v krajině, bez ohledu na vzájemné vztahy a vazby. Mají zásadní význam pro ÚSES, neboť obvykle vytvářejí základní stavební kameny jeho tvorby.

Součástí kostry ekologické stability řešeného území jsou v první řadě plochy zvláště chráněných území a registrovaných významných krajinných prvků (viz dále).

Dalším zdrojem pro vymezení ekologicky cenných lokalit v řešeném území je mapování biotopů, původně prováděné v letech 2001 – 2005 pro účely vytváření soustavy Natura 2000 a aktualizované v roce 2008. Nejcenějšími zastoupenými biotopy jsou lesní biotopy.

Bohatá mozaika lesních biotopů se nachází ve většině zastoupených lesních komplexů a celků. Zastoupeny jsou především biotopy L3.1 Hercynské dubohabřiny (hojně v lesích mezi Ivanovicemi a Jehnicemi a v nejbližším okolí Jehnic a v příslušných partiích komplexu Soběšických lesů, významně v příslušných partiích lesního komplexu Baba a v lesním celku Západ, roztroušeně v drobných lesících a remízích severně od Jehnic) a L6.5 Acidofilní teplomilné doubravy (dominantně v příslušných partiích lesního komplexu Baba, v lesním celku Západ a v jižní části lesů mezi Ivanovicemi a Jehnicemi, doplňkově v ostatních partiích lesů mezi Ivanovicemi a Jehnicemi a v příslušných partiích komplexu Soběšických lesů), méně biotopy L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy (podél Ponávky a dílčích úseků některých jejích drobných přítoků v severní části řešeného území, podél některých toků v komplexu Soběšických lesů – většiny toku Rakovce, některých úseků Babí dolského potoka a Kubelína), L3.3 Karpatské dubohabřiny (nepatrně v lesním komplexu z východní strany Mokré Hory), L5.1 Květnaté bučiny (nepatrně v komplexu Soběšických lesů v severovýchodní části řešeného území) a L7.1 Suché acidofilní doubravy (zastoupené ostrůvkovitě v příslušných partiích lesního komplexu Baba a Soběšických lesů, vzácně v lesním celku severozápadně od Jehnic).

V podstatně menší míře jsou mapovány luční biotopy T1.1 Mezofilní ovsíkové louky (v ploše registrovaného významného krajinného prvku Mokrohorské meze a v navazujícím opuštěném sadu, v ploše registrovaného významného krajinného prvku Horka u Ořešína), T1.6 Vlhká tužebníková lada (v nivě Ponávky mezi rybníky nad Mokrou horou), T3.3 Úzkolisté suché trávníky (v plochách přírodních památek Medlánecké kopce a Medlánecká skalka), T3.5 Acidofilní suché trávníky (při okraji lesního komplexu Baba jižně od Ivanovic), křovinné biotopy K3 Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny (při okraji lesního komplexu Baba jižně od Ivanovic, v ploše přírodní památky Medlánecké kopce, v tělese Staré Tišnovky ve dně údolí Ponávky západně od Jehnic, na mezi východně od silnice mezi Mokrou Horou a Jehnicemi, na soustavě mezi severně od Jehnic a na mezích v údolí Ořešínského potoka východně od Ořešína), skalní biotopy S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin (na drobných plochách v příslušných partiích lesního komplexu Baba a v údolí Ponávky západně od Jehnic) a vodní biotopy V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod (na rybnících v údolí Ponávky mezi Lelekovicemi a Mokrou Horou, v plochách přírodní rezervace Babí dolů a přírodní památky Soběšické rybníčky).

7. Limity využití území

7.1. Ochrana přírody a krajiny

7.1.1. Zvláště chráněná území

V řešeném území se nacházejí čtyři maloplošná zvláště chráněná území (ZCHÚ):

- přírodní rezervace Babí doly – zbytky polokulturních luk a dva rybníčky na přítoku Ponávky, biotop obojživelníků, raků a bažinných a stínomilných druhů rostlin ve dně údolí Babí dolského potoka severně od Ořešína; k. ú. Ořešín; výměra cca 1,2 ha;
- přírodní památka Medlánecká skalka – lokalita silně ohroženého rostlinného druhu koniklece velkokvětého ve stabilizované populaci zbytku přirozeného rostlinného společenstva s výskytem teplomilných a geografických významných druhů v prostoru opuštěného menšího lomu při západním okraji Medlánek; k. ú. Medlánky; výměra cca 0,3 ha;
- přírodní památka Medlánecké kopce – přírodní lokalita stepního charakteru s význačnými rostlinnými a živočišnými druhy; k. ú. Medlánky a Královo Pole (vně řešeného území); celková výměra cca 11,8 ha (z toho v řešeném území 2 ha);
- přírodní památka Soběšické rybníčky – lokalita některých vzácných a chráněných druhů obratlovců a významné místo reprodukce obojživelníků v údolí potoka Kubelína východně od Řečkovic; k. ú. Řečkovice; výměra cca 1,2 ha.

Přírodní rezervace (PR) Babí doly a přírodní památka (PP) Medlánecká skalka mají ochranná pásma stanovená zřizovacím předpisem a přírodní památky (PP) Medlánecké kopce a Soběšické rybníčky ochranná pásma stanovená zákonem. Ve všech případech jde o ochranná pásma vymezená obecně v konstantní šíři 50 m.

7.1.2. Natura 2000

Do řešeného území nezasahuje žádná ptačí oblast a nenacházejí se v něm žádné evropsky významné lokality.

7.1.3. Památné stromy

V řešeném území jsou vyhlášeny tři samostatně stojící památné stromy a jedna skupina památných stromů:

- buk lesní červenolistý v zámeckém parku v Medláncích;
- jírovce na nám. Vojtěšky Matyášové – skupina 4 stromů na uvedeném náměstí v Řečkovicích;
- lípa srdčitá – v Cupákově ulici v Řečkovicích;
- platan u pomníku – v parčíku u pomníku padlých, u budovy úřadu Městské části Řečkovice-Mokrá Hora.

Památné stromy mají ochranná pásma stanovená buď konkrétně ve zřizovacím předpisu (buk, jírovce) nebo obecně zákonem.

7.1.4. Významné krajinné prvky

V řešeném území jsou ze zákonem č. 114/1992 Sb. taxativně vyjmenovaných významných krajinných prvků (VKP) zastoupeny lesy, vodní toky, rybníky a údolní nivy. Možnost přesné identifikace těchto obecně vyjmenovaných VKP je ztížena absencí jednoznačného legislativního výkladu pojmů les, vodní tok, rybník, údolní niva.

Kromě taxativně vyjmenovaných VKP se v území nachází osm VKP registrovaných dle § 6 zákona. č 114/1992 Sb.:

- VKP Bosně – přírodě blízké lesní porosty (doubravy) v jižní části komplexu Baba, biotop řady vzácnějších teplomilných druhů bioty; k. ú. Medlánky;
- VKP Zámecký park – park s převažujícím zastoupením geograficky původních druhů dřevin a s odpovídajícím bylinným patrem; k. ú. Medlánky;

- VKP Mokrohorské meze – extenzivně využívané zatravněné maloplošné sady se starými odrůdami ovocných dřevin, místy zarůstající křovinami; významný biotop suchomilných druhů rostlin; k. ú. Mokrý Hora;
- VKP Horka u Ořešína – starý extenzivní ovocný sad s fragmenty keřových až hájových porostů dřevin, významný biotop teplomilných druhů rostlin a drobných obratlovců; k. ú. Ořešín;
- VKP Prameniště Ořešinského potoka – prameniště potoka, potoční niva a části údolních svahů s různorodou luční, ladní a lesní vegetací; k. ú. Ořešín;
- VKP Údolí Rakoveckého potoka – dno údolí s převážně přirozeně meandrujícím tokem, drobnými nádržemi (rybník, tůň), olšovým luhem a mokřadními ladi; k. ú. Ořešín (přesah do k. ú. Soběšice vně řešeného území);
- VKP Meze u křížku – ladní travnaté a keřové porosty s přirozenou druhovou skladbou až spontánně vzniklý les přírodě blízkého charakteru (dubohabřina); k. ú. Ořešín;
- VKP Ořešinská rákosina – mokřadní lada s nově vybudovanou soustavou tůní; k. ú. Ořešín.

7.1.5. Ochrana krajinného rázu

Lesní porosty v západní části řešeného území (v k. ú. Medlánky a okrajově i v k. ú. Řečkovice a Ivanovice) jsou začleněny do přírodního parku Baba, zřízeného k ochraně krajinného rázu území s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

Ve zbývajících partiích území je krajinný ráz chráněn pouze obecně ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb.

7.2. Územně analytické podklady

Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění poslední aktualizace z roku 2016 (aktualizované ÚAP) obsahují mj. Výkres limitů využití území – omezení vyplývající z právních předpisů (dále jen "Výkres"), ve kterém jsou limity využití území rozčleněny do tematických skupin – Ochrana území využitelných přírodních zdrojů, Ochrana přírody a krajiny, Ochrana památek a kulturních hodnot, Ochrana území před záplavami, Ochrana hlavních tras inženýrských sítí, Ostatní ochrana území, Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

Ze skupiny Ochrana území využitelných přírodních zdrojů nejsou v řešeném území zastoupeny žádné limity.

Ze skupiny Ochrana přírody a krajiny jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- maloplošná zvláště chráněná území – viz výše (kapitola 7.1.1),
- ochranná pásma maloplošných zvláště chráněných území – viz výše (kapitola 7.1.1),
- registrované významné krajinné prvky – viz výše (kapitola 7.1.4),
- lokalita výskytu chráněných rostlin a živočichů národního významu – Medlánecké letiště - biotop sysla obecného (okrajově k. ú. Medlánky);
- přírodní park – viz výše (kapitola 7.1.5);
- památné stromy – viz výše (kapitola 7.1.3);
- plochy nejvýznamnější zeleně dle vyhlášky města Brna – řada ploch převážně parkově upravené zeleně v zastavěných územích jednotlivých sídel nebo při jejich okraji (kromě Mokré Hory);
- ZPF I. a II. třídy ochrany – části zemědělské půdy mimo zastavěná území a zastavitelné plochy ve všech zastoupených katastrech.

Ze skupiny Ochrana památek a kulturních hodnot jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- ochranné pásmo městské památkové rezervace Brno – zasahuje nepatrně do jižních částí k. ú. Medlánky a Řečkovice – vymezeno ulicí Hradeckou;
- objekty zapsané v ústředním seznamu kulturních památek – zámek s parkem na ulici Hudcově v Medláncích, vila na rohu ulic Cupákovy a Jandáskovy v Řečkoviciích, uliční průčelí rodinných domů a vil na ulicích Jandáskově, Jehnické, Královka a Luh v Řečkoviciích, zámek na Palackého náměstí v Řečkoviciích, areál kostela sv. Vavřince na Palackého náměstí v Řečkoviciích, vila Aloise Kuby se zahradou na ulici Gromešově v Řečkoviciích.

Ze skupiny Ochrana území před záplavami jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazena:

- stanovená záplavová území – záplavová území Q_{100} v údolích Medláneckého potoka (přes zástavbu Medlánek), Ponávky (u Mokré Hory), Ivanovického potoka (v celé délce), Jehnického potoka (více méně v celé délce).

Ze skupiny Ochrana hlavních tras inženýrských sítí jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazena:

- bezpečnostní pásma plynovodů VTL – ze západní strany Medlánek a Řečkovice, mezi Řečkovici a Ivanovici, z východní strany Ivanovic, mezi Řečkovici a Mokrou Horou a dále přes komplex Soběšických lesů k Soběšicím;
- ochranná pásma plynovodů VTL – ve stejných lokalitách jako bezpečnostní pásma plynovodů;
- ochranná pásma elektrických vedení VVN a VN – celkově dosti hojně, v různých částech území (nejvíce v k. ú. Ivanovice);
- ochranná pásma silnic a dálnic - ochranná pásma některých silnic III. třídy mimo zastavěná území (podél Ivanovic, mezi Mokrou Horou a Jehnicemi a z Jehnic na Vranov);
- ochranná pásma železnice – kolem železniční trati procházející severní, střední a jižní částí území;
- ochranná pásma letišť – různá ochranná pásma letiště Brno-Medlánky zasahující jihozápadní část řešeného území (celé k. ú. Medlánky a podstatné části k. ú. Řečkovice a Ivanovice).

Ze skupiny Ostatní ochrana území jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazena:

- pásma hygienické ochrany - vyhlášená – pásmo hygienické ochrany kolem areálu bývalé Lachemy;
- zájmová území pro bezpečnost státu - ochrana elektronické komunikační sítě – ochranná pásma zahrnující přibližně severovýchodní polovinu řešeného území.

Ze skupiny Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nejsou v řešeném území zastoupeny žádné limity.

Pro řešení Plánu ÚSES jsou kromě limitů ze skupiny Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně podstatná především ochranná pásma inženýrských sítí výrazně ovlivňující možnosti výsadby a také záplavová území s obecně významným vlivem na přípustnost využití území.

8. Analýza podkladů

8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability

Do analýzy byly zahrnuty všechny aktuálně směrodatné podklady zabývající se vymezením ÚSES v řešeném území.

Ve vyhlášce ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb. se hovoří pouze o dvou typech dokumentací ÚSES – o plánech sloužících k vymezení ÚSES (§ 2)

a o projektech sloužících k vytváření ÚSES (§ 4). Skutečnost je ovšem daleko složitější, neboť dokumentací a podkladů obsahujících ÚSES vzniká celá řada typů. V zásadě lze všechny typy dokumentací a jiných podkladů obsahujících ÚSES členit na:

- samostatné dokumentace a podklady ÚSES;
- jiné dokumentace a podklady obsahující ÚSES.

Samostatné dokumentace ÚSES jsou takové dokumentace, kde je ÚSES jediným hlavním předmětem řešení, což vyplývá obvykle i z názvu příslušných dokumentací. Pro řešení území byly pořizovatelem poskytnuty podstatné části zpracovaných dokumentací realizačních projektů dílčích skladebných částí ÚSES. Kromě toho existují i původní generely lokálního územního systému ekologické stability z let 1993 až 1996, jejichž řešení však již dnes nelze považovat za aktuálně směrodatné (byť některé dílčí informace z těchto generelů jsou stále využitelné).

Jiných dokumentací obsahujících ÚSES je vícero typů. Z nich podstatné jsou především ty dokumentace, které se na vymezení ÚSES podílejí aktivním způsobem a zpřesňují či mění vymezení ÚSES oproti podkladovým materiálům a zároveň zvyšují závaznost jeho vymezení. Zásadními typy takovýchto dokumentací jsou především územně plánovací dokumentace (ÚPD) a dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ).

8.2. Přehled základních analyzovaných podkladů

Hlavními analyzovanými podklady jsou:

- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (Urbanistické středisko Brno, s.r.o. + Atelier T-plan, s.r.o., Praha, 2016);
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 23. 4. 2018 – digitální data;
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Jehnice (PLANEX BRNO, spol. s r.o., 2009, Brno);
- Jednoduché pozemkové úpravy pro dílčí části k. ú. Medlánky (PLANEX BRNO, spol. s r.o., 1994, 1997, 2002, 2006, Brno).

8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích

8.3.1. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje vydané v roce 2016 (dále jen "ZÚR JMK") obsahují aktuálně směrodatné koncepční řešení nadregionální a regionální úrovně ÚSES. V ZÚR JMK jsou vymezeny plochy pro nadregionální a regionální biocentra a koridory pro nadregionální a regionální biokoridory. Výkres ploch a koridorů v rámci ZÚR JMK zpracovaný v měřítku 1 : 100 000 tedy neobsahuje přímo vymezení nadregionálních a regionálních biocenter a biokoridorů, nýbrž rámců pro jejich přesná vymezení. Tyto rámce jsou závazné pro územně plánovací dokumentaci (ÚPD) obcí, jež by pak měla obsahovat buď odpovídající konkrétní vymezení biocenter a biokoridorů nadmístní (nadregionální a regionální) úrovně ÚSES, nebo alespoň zpřesnění rámců obsažených v ZÚR JMK

Nadregionální úroveň a regionální úroveň ÚSES jsou dle ZÚR JMK v území zastoupené pouze drobnou částí plochy koridoru pro jeden nadregionální biokoridor (NRBK) a dílčími částmi ploch pro dvě regionální biocentra (RBC).

Příslušným nadregionálním biokoridorem je:

- NRBK K 129MB – plocha koridorem pro jeho vymezení zasahuje nepatrně do výběžku ivanovického katastru ze západní strany Ivanovic; koridor propojuje plochy pro vymezení obou dále popsanych regionálních biocenter.

Příslušnými regionálními biocentry jsou:

- RBC 231 Baba – plocha pro jeho vymezení se nachází v jižní části stejnojmenného lesního komplexu, z větší části vně řešeného území (zejména v k. ú. Jinačovice), přičemž významně přesahuje do nejzápadnější části řešeného území (do k. ú. Medlánky);
- RBC JM09 Sychrov – plocha pro jeho vymezení se nachází ve východní části lesního komplexu Baba, převážně vně řešeného území, s dílčím přesahem do západní části řešeného území (do k. ú. Ivanovice).

8.3.2. Územní plán města Brna

Územní plán města Brna (dále jen "ÚPmB") je platný již od roku 1994. Rozsáhlá aktualizace ÚPmB, která vstoupila v platnost v roce 2014 a která zahrnovala i zásadní změny koncepce a vymezení ÚSES, byla následně zrušena, takže se řešení ÚSES vrátilo k podobě před vznikem této aktualizace (podoba z roku 1994 s dílčími následnými změnami).

Stávající platné řešení ÚSES v ÚPmB je poněkud zneprůhledněno vlivem několika faktorů, mezi nimiž k nejdůležitějším patří:

- chybějící rozlišení hierarchických úrovní ÚSES – nejsou vzájemně rozlišeny nadregionální, regionální a místní úroveň ÚSES, takže u jednotlivých skladebných částí není zcela jednoznačně dané, ke které úrovni patří;
- chybějící vymezení skladebných částí ÚSES ve většině ploch ZCHÚ a navržených VKP – v případě těchto ploch ZCHÚ a navržených VKP tak není zcela jednoznačné zřejmé, zda jsou nebo nejsou součástí řešení ÚSES (bráno do důsledků je fakticky řešení ÚSES v prostorech ZCHÚ a VKP přerušeno);
- chybějící individuální identifikátory (označení) jednotlivých skladebných částí ÚSES – absence identifikátorů ztěžuje orientaci v řešení ÚSES;
- nespojitost grafického vymezení ÚSES – jednotlivé skladebné části ÚSES na sebe často přímo nenavazují (zpravidla jde o přerušení dopravními stavbami), což vyvolává pochybnosti o příslušnosti mezilehlých prostorů do ÚSES.

I přes uvedené negativní faktory však lze koncepci řešení ÚSES v ÚPmB v rámci území řešeného Plánem ÚSES do určité míry interpretovat.

Rozsáhlejší biocentrum vymezené v lese severozápadně od Medlánek, při západním okraji řešeného území, lze považovat za ekvivalent příslušné části regionálního biocentra RBC 231 Baba ve smyslu ZÚR JMK. Okrajové přesahy téhož biocentra do západní části ivanovického katastru (z jižní strany Ivanovic) však již rámcovému vymezení regionálního biocentra RBC 231 Baba v ZÚR JMK neodpovídají.

Zbývající části řešení ÚSES v ÚPmB tvořené různě vymezenými biocentry a biokoridory, případně i některými plochami ZCHÚ a VKP lze považovat za řešení místní úrovně ÚSES. K větším místního ÚSES patří:

- větev navazující na výše popsané biocentrum (odpovídající příslušné části RBC 231 Baba) a vedená v celkově severojižním směru západní částí medláneckého katastru – kromě uvedeného biocentra sestává ze dvou dalších biocenter (situovaných v okrajových partiích lesního komplexu) a tří biokoridorů;
- dvě krátké větve odbočující z větve popsané v předchozím odstavci směrem k Medláncům a reprezentované vždy jen jedním biokoridorem – delší biokoridor je vedený zčásti lesem a zčásti po Medláneckém potoce a slepě zakončený v zastavěném území Medlánek; podstatně kratší biokoridor je napojený na územně příslušný segment přírodní památky Medlánecké kopce;
- větev vedená ve vazbě na tok a dno údolí Ponávky takřka v celém jeho průběhu v řešeném území (s výjimkou krátkého úseku v nejsevernějším výběžku území, v k. ú. Jehnice) – větev zahrnuje v řešeném území čtyři biocentra, čtyři biokoridory (v jednom případě jen krátký úsek) a neurčitou část poměrně rozsáhlé plochy navrženého VKP v úseku údolí mezi Ivanovicemi a Jehnicemi;

- větev vedená ve vazbě na tok a dno údolí Ivanovického potoka v celém jeho průběhu v řešeném území – navazuje na větev na Ponávce v biocentru u Mokré Hory a kromě tohoto biocentra ji tvoří již je jeden dlouhý biokoridor, procházející z větší části zastavěným územím Ivanovic;
- dvě krátké větve ve východní části ivanovického katastru navazující na výše zmíněnou plochu navrženého VKP v údolí Ponávky mezi Ivanovicemi a Jehnicemi – každou z těchto větví tvoří kromě neurčité části plochy navrženého VKP vždy již jen jeden krátký biokoridor (jeden zcela v lese a jeden zčásti v lese a zčásti na pomezí zahrádkové kolonie a ploch zeleně u obchodního centra Globus) směřující k silnici I/43, kde slepě končí;
- větev směřující od severního okraje řešeného území (pomezí s k. ú. Lelekovice) z východní strany údolí Ponávky k jihu a následně severně od Mokré Hory k východu, do údolí potoka Rakovce, kde je zaústěna do plochy navrženého VKP – kromě tohoto VKP sestává v řešeném území ze dvou biocenter (jedno společné s větví ve dně údolí Ponávky) a tří biokoridorů (v jednom případě vede část biokoridoru vně řešeného území, v k. ú. Lelekovice);
- větev vedená ve vazbě na tok a dno údolí potoka Rakovce v celém jeho průběhu v řešeném území (tj. v jeho východní až severovýchodní části, částečně přímo na jeho pomezí) – navazuje na větev na Ponávce v biocentru u Mokré Hory a kromě tohoto biocentra zahrnuje v řešeném území malou část jednoho dalšího biocentra, tři biokoridory (v některých úsecích na hranici řešeného území) a plochu navrženého VKP v úseku údolí severovýchodně od Mokré Hory;
- větev vedená ve vazbě na bezejmenný levostranný přítok potoka Rakovce v komplexu Soběšických lesů při východním okraji řešeného území (východně od lokality Skryš u Mokré Hory) – navazuje na větev na Rakovci a v řešeném území zahrnuje pouze kratší úsek jednoho biokoridoru (pokračujícího v k. ú. Soběšice);
- větev vedená komplexem Soběšických lesů severně až východně od Jehnic a Ořešína – v řešeném území sestává z dílčích částí dvou biocenter (přesahujících jednak do k. ú. Lelekovice a jednak do k. ú. Bílovice nad Svitavou) a jednoho mezilehlého biokoridoru;
- větev vedená ve vazbě na tok a dno údolí Babí dolského potoka na severním okraji řešeného území (severně od Jehnic a Ořešína) – větev zahrnuje v řešeném území jedno biocentrum, tři biokoridory (v jednom případě s pokračováním v k. ú. Vranov u Brna) a plochu přírodní rezervace Babí doly;
- vzájemně různě propojené větve v komplexu Soběšických lesů ve východní části řešeného území (východně od Řečkovic a Mokré Hory a nepatrně i v jihovýchodním cípu k. ú. Ořešín) – v řešeném území zahrnují dvě biocentra, sedm biokoridorů (u některých s pokračováním vně řešeného území) a plochu přírodní památky Soběšické rybníčky.

8.3.3. Pozemkové úpravy

Dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ), příp. jednoduchých pozemkových úprav (JPÚ) řešících společná zařízení jsou v současnosti nejběžnějším nástrojem pro jednoznačné vymezení skladebných částí ÚSES mimo zastavěná a rozvojová území sídel a rozsáhlejší lesní celky.

V řešeném území jsou dokumentace pozemkových úprav zpracovávány pro dílčí části všech k. ú., většinou formou jednoduchých pozemkových úprav a pouze v případě k. ú. Jehnice formou komplexních pozemkových úprav.

Řešeným územím KoPÚ Jehnice (dokončené v roce 2009) byla většina zemědělsky využívaných partií krajiny jehnického katastru severně až severozápadně od Jehnic. Výsledkem řešení KoPÚ Jehnice je z pohledu ÚSES vymezení některých skladebných částí místní úrovně ÚSES, a to zčásti pozemkově jednoznačně (pozemky zeleně, které lze chápat jako pozemky interakčních prvků) a zčásti bez pozemkového vypořádání (zejména úsek lokálního biokoridoru při severním okraji k. ú. Jehnice, vymezený dle textové zprávy plánu společných zařízení v ploše vodohospodářského opatření VH5).

Z dokončených JPÚ mají pro řešení ÚSES větší význam pouze JPÚ v k. ú. Medlánky, v jejichž rámci byl vymezen pozemek pro lokální biokoridor kolem areálu letiště, na což posléze navázala i vlastní realizační opatření (zatravnění a výsadby dřevin). Zpřesněné vymezení biokoridoru se prostřednictvím změny promítlo i do ÚPmB.

9. Řešení plánu ÚSES

9.1. Základní zásady koncepce

Základem koncepce řešení Plánu ÚSES je uplatnění následujících základních principů vymezování ÚSES obsažených v nové Metodice vymezování územního systému ekologické stability (dále jen "Metodika ÚSES"):

- principu biogeografické reprezentativnosti;
- principu funkčních vazeb ekosystémů;
- principu přiměřených prostorových nároků;
- principu zohlednění aktuálního stavu krajiny;
- principu zohlednění jiných limitů a zájmů v krajině;
- principu posloupnosti a vzájemné návaznosti hierarchických úrovní ÚSES;
- principu přiměřené konzervativnosti.

Princip biogeografické reprezentativnosti vychází z biogeografického a geobiocenologického členění krajiny a jeho uplatnění slouží obecně k vytvoření základního rámce pro vymezení soustavy reprezentativních biocenter všech hierarchických úrovní ÚSES. V daném případě je tento princip uplatnitelný jen v omezené míře, a to jednak proto, že Plán ÚSES respektuje závaznou koncepci nadregionální a regionální úrovně ÚSES stanovenou v ZÚR JMK, a jednak proto, že je řešené území poměrně malé a veškeré zastoupené typy biochor a k nim vztahované skupiny typů geobiocénů se ve srovnatelné a často i větší míře vyskytují i vně řešeného území (viz výše). Z toho vyplývá, že přímo v rámci řešeného území není z pohledu principu biogeografické reprezentativnosti nezbytně nutné vymezit žádné reprezentativní lokální biocentrum (nevymezení reprezentativních biocenter je vždy z pohledu tohoto principu odůvodnitelné).

Princip funkčních vazeb ekosystémů vychází rovněž z biogeografického a geobiocenologického členění krajiny a jeho uplatnění slouží obecně ke stanovení základních reprezentativních tras větví ÚSES všech hierarchických úrovní a zároveň s tím i k důležitějšímu zpřesnění (redukci, konkretizaci) základních rámců pro vymezení reprezentativních biocenter. Konkrétní uplatnění tohoto principu v řešeném území slouží především k vytvoření modálních tras biokoridorů a celých větví ÚSES (tj. tras vyhybajících se co nejvíce přirozeným migračním bariérám).

Princip přiměřených prostorových nároků slouží obecně ke stanovení přiměřených hodnot velikostních parametrů biocenter a biokoridorů a celkové hustoty sítě ÚSES. Limitující hodnoty pro jednotlivé zastoupené typy biocenter a biokoridorů jsou popsány dále. Přiměřenost hustoty sítě ÚSES souvisí s pestrostí zastoupení potenciálních přírodních ekosystémů a přítomností významných migračních tras. Za přiměřeně hustou je považována taková síť ÚSES, která zachovává proporcionalitu vůči ostatním zájmům využití území.

Princip zohlednění aktuálního stavu krajiny vychází z nezbytnosti znalosti aktuálních způsobů využití krajiny, s přednostním zaměřením na identifikaci v ní se nacházejících ekologicky cenných biotopů, příp. i populací a druhů a umělých (antropogenních) bariér. Jeho uplatnění slouží zejména k výběru vhodných konkrétních segmentů krajiny pro začlenění do skladebných částí ÚSES (přednostní situování skladebných částí ÚSES do stávajících ekologicky cenných partií území nebo ladem ležících ploch, s využitím mapových podkladů, ortofotosnímků a vlastního terénního průzkumu, minimalizace zásahů do stávajících urbanizovaných území atd.).

Uplatnění tohoto principu je zároveň hlavním důvodem pro zrušení těch původních tras biokoridorů a větví ÚSES, které jsou ve vztahu k aktuálnímu stavu krajiny sporné a u kterých přitom nejde o jediné možnosti reprezentativních řešení v daných biogeografických podmínkách.

Princip zohlednění jiných limitů a zájmů v krajině vychází z existence aktuálně známých limitů využití území a různých zájmů souvisejících s lidskou činností v krajině. Jeho uplatnění slouží k identifikaci nevhodných či problémových míst v krajině pro začlenění do skladebných částí ÚSES (v daném případě zejména aktuálně platných limitů využití území a rozvojových ploch a koridorů dle ÚPmB a aktualizovaných územně analytických podkladů - ÚAP).

Princip posloupnosti a vzájemné návaznosti hierarchických úrovní ÚSES vychází ze síťové struktury ÚSES a z jeho definice jako vzájemně propojeného souboru přírodně blízkých ekosystémů. Jeho uplatnění slouží k zachování logiky vymezování a prostorových návazností ÚSES. Respektování tohoto principu zajišťuje, aby vymezení skladebných částí hierarchicky nižších úrovní ÚSES územně i funkčně navazovalo na vymezení skladebných částí hierarchicky vyšších úrovní ÚSES.

Uplatnění principu přiměřené konzervativnosti slouží především k minimalizaci zásahů do stávajících vyhovujících koncepčních řešení a k nim patřících vymezených skladebných částí ÚSES. V dané souvislosti je důležité provedení zevrubné analýzy řešení ÚSES v relevantních podkladech a prověření územních návazností přes hranice řešeného území (zejména s řešeními ÚSES v platné či aktuálně rozpracované ÚPD sousedních obcí).

9.2. Nadregionální ÚSES

9.2.1. Celková koncepce

Řešení nadregionální úrovně ÚSES vychází v první řadě z řešení ÚSES v ZÚR JMK.

Nadregionální úroveň ÚSES je v řešeném území dle Plánu ÚSES zastoupená dílčími částmi regionálních biocenter RBC 231 Baba a RBC JM09 Sychrov vložených do nadregionálního biokoridoru K 129MB a zasahujících v rámci územně příslušných partií lesního komplexu Baba do západní části řešeného území.

Žádná jiná skladebná část nadregionálního ÚSES do řešeného území dle Plánu ÚSES nezasahuje.

V případě úseku nadregionálního biokoridoru K 129MB v návaznosti na RBC JM09 Sychrov (dle ZÚR JMK s potenciální možností přesahu do západního výběžku k. ú. Ivanovice – viz výše) řešení Plánu ÚSES respektuje stávající platné vymezení ÚSES v územní plánu obce (ÚPO) Jinačovice, dle kterého se celý daný úsek biokoridoru nachází v k. ú. Jinačovice (vně řešeného území), kde jsou pro jeho trasování daleko vhodnější podmínky (lesní komplex) než v potenciálně dotčených partiích k. ú. Ivanovice (oplocené plochy individuální rekreace).

9.2.2. Popis vymezení vložených regionálních biocenter

RBC 231 Baba

Územně příslušná část regionálního biocentra 231 Baba je situována v lesním komplexu Baba při západním okraji řešeného území, v k. ú. Medlánský. Jde o dílčí partie biocentra – jeho další části se nacházejí v sousedním k. ú. Jinačovice.

Vymezení RBC 231 Baba v rámci řešeného území vychází z vymezení biocentra v ÚPmB, s úpravami a zpřesněními zohledňujícími vedle rámce pro vymezení biocentra dle ZÚR JMK rovněž hranice řešeného území, aktuální hodnotu lesních porostů, pozemkovou držbu a existující krajinné struktury (dno svahového údolí, lesní cesty). V celém rozsahu v rámci řešeného

území jde o čistě lesní biocentrum, potenciálně plnící funkci reprezentativního lesního biocentra pro typ biochory 2PJ.

Vzhledem ke stávajícímu platnému řešení ÚPO Jinačovice celé RBC 231 Baba momentálně sestává ze dvou vzájemně oddělených segmentů – většího v k. ú. Jinačovice (vymezeného v ÚPO Jinačovice, s označením C2) a menšího v k. ú. Medláanky (dle nového vymezení v Plánu ÚSES). Vymezení v k. ú. Jinačovice bude žádoucí následně upravit tak, aby vznikla jedna souvislá plocha biocentra – řešení Plánu ÚSES k tomu v rámci svých možností poskytuje nezbytné předpoklady.

RBC JM09 Sychrov

Územně příslušná část regionálního biocentra JM09 Sychrov je situována v okrajových partiích lesního komplexu Baba na západním okraji řešeného území, přiléhajících k zastavěnému území Ivanovic (v k. ú. Ivanovice). Jde o nepatrnou část celého biocentra, z větší části se rozkládajícího v sousedním k. ú. Jinačovice.

Vymezení RBC JM09 Sychrov v rámci řešeného území vychází z vymezení biocentra ve zrušené aktualizaci ÚPmB, s dílčím zpřesněním dle rozsahu lesních pozemků. V celém svém rozsahu biocentrum potenciálně plní funkci reprezentativního lesního biocentra pro typy biochor 2PJ a 3VP.

Ne zcela dostatečná návaznost vymezení příslušné části RBC na vymezení jeho hlavních partií v k. ú. Jinačovice v ÚPO Jinačovice (s označením C1) je způsobena nepřesností vymezení v ÚPO Jinačovice (ne zcela důsledně kopírující správní hranici mezi územími města Brna a obce Jinačovice).

Během zpracovávání Plánu ÚSES byla zvažována možnost vymezení dalšího segmentu regionálního biocentra v řešeném území (rovněž vycházející z vymezení biocentra ve zrušené aktualizaci ÚPmB), a to v okrajových partiích lesního komplexu přiléhajících k západnímu okraji severní části zastavěného území Ivanovic (tedy severovýchodně od výše popsaného segmentu). Vzhledem k nedostatečnému souladu s rámcovým vymezením plochy pro biocentrum v ZÚR JMK a chybějící přímé územní návaznosti s vymezením biocentra v k. ú. Jinačovice dle ÚPO Jinačovice nebylo nakonec toto řešení do výsledné podoby Plánu ÚSES zapracováno a namísto dílčí části regionálního biocentra je v dané ploše vymezený interakční prvek (IP IV04). S ohledem na ekologickou hodnotu lesních porostů v dané ploše i v přilehlých partiích k. ú. Jinačovice by výhledově bylo vhodné tyto partie území do regionálního biocentra začlenit (prvním krokem nicméně musí být patřičné rozšíření rámcové plochy pro biocentrum v ZÚR JMK).

9.3. Regionální ÚSES

9.3.1. Celková koncepce

Řešení regionální úrovně ÚSES vychází stejně jako v případě úrovně nadregionální v první řadě z řešení ÚSES v ZÚR JMK.

Regionální úroveň ÚSES je v řešeném území dle Plánu ÚSES zastoupená pouze dílčími částmi výše popsaných dvou regionálních biocenter RBC 231 Baba a RBC JM09 Sychrov, vložených do nadregionálního biokoridoru K 129MB.

Žádná jiná skladebná část regionálního ÚSES do řešeného území nezasahuje.

9.4. Místní ÚSES

9.4.1. Celková koncepce

Řešení místní úrovně ÚSES vychází primárně z aktuálně platného řešení ÚPmB. Oproti němu ovšem obsahuje řadu koncepčních změn a dílčích úprav, které se zčásti objevily již ve zrušené aktualizaci ÚPmB z roku 2014. K zásadním skutečnostem ovlivňujícím změny v koncepci řešení místní úrovně ÚSES oproti ÚPmB patří především nutnost zohlednění řešení obsažených v platné územně plánovací dokumentaci sousedních obcí a také funkčně problematická řešení některých částí původního ÚSES ve vztahu k výše popsaným základním principům vymezení ÚSES.

Z původního řešení ÚPmB jsou v koncepční rovině zachována následující řešení:

- větev místního ÚSES navazující v lesním komplexu Baba v západní části území (k. ú. Medláňky) na RBC 231 Baba – původní polohu zachovávají biokoridory LBK ME02, LBK ME05 (s dílčí šířkovou redukcí v severní části zohledňující přítomnost staveb pro rodinnou rekreaci a záměr výsadby vinice na městském pozemku) a v krátkém úseku i LBK ME03 a biocentra LBC ME01 V Markrabství a LBC ME02 Bosně (s rozšířením na celý registrovaný VKP Bosně);
- dílčí část lokálního biokoridoru v lesním celku Baba severozápadně od Medlánek (k. ú. Medláňky) tvořícího původně součást krátké větve ÚSES směřující do údolí Medláneckého potoka a jím do zastavěného území Medlánek – nyní jako část LBK ME04;
- polohově zachovaný úsek lokálního biokoridoru v jihozápadní části řešeného území (k. ú. Medláňky), nyní s označením LBK ME06, napojením na nově vymezené biocentrum LBC ME04 Medlánecký kopec (viz dále) a celkovým rozšířením pro zajištění dostatečné šířky (využívajícím městské pozemky);
- lokální biokoridor v lesním celku a zčásti též na pomezí zahrádkové kolonie a ploch zeleně u obchodního centra Globus (k. ú. Ivanovice), ovšem s podstatnými úpravami trasování i vymezení – nyní označený jako LBK IV02, fragmentovaný do více segmentů a celkově rozšířený a prodloužený ve vazbě na lesní porost a stávající plochy zeleně;
- téměř celá větev místního ÚSES vedená ve vazbě na tok a dno údolí Ponávky přes střední část řešeného území (k. ú. Řečkovice, Mokrá Hora, Jehnice) – původní polohu v zásadě zachovávají biokoridor LBK RE01, větší části biokoridorů LBK MH01 a LBK JE01 a biocentra LBC RE02 Pod Zamilcem, LBC MH01 Mokrohorské louky a částečně i LBC JE02 V Hluku (s dílčím posunem), vždy ovšem s více či méně výraznými úpravami vymezení (zejm. dle parcelace a aktuálních způsobů využití); v prostoru navrženého VKP jsou nově vymezeny biocentrum LBC JE01 U Jehnické zastávky (viz dále) a navazující úseky biokoridorů LBK MH01 a LBK JE01;
- větev místního ÚSES směřující od severního okraje řešeného území (pomezí s k. ú. Lelekovic) z východní strany údolí Ponávky k jihu a následně severně od Mokré Hory k východu, do údolí potoka Rakovce – původní polohu v zásadě zachovávají obě původní biocentra (nyní LBC JE03 K Lelekovicím, s úpravou vymezení, a LBC MH02 U Vránova mlýna, celkově poněkud zvětšené) a také dílčí části biokoridorů LBK JE02 a LBK JE05;
- větev místního ÚSES v komplexu Soběšických lesů v severní až severovýchodní části řešeného území (k. ú. Jehnice a Ořešín) – většinou s výraznými úpravami trasování biokoridorů (nově LBK JE06, LBK OR04 a část LBK OR03) a s výraznou změnou polohy biocentra (nové LBC OR02 Za Šupelákem nacházející se na rozmezí k. ú. Ořešín a Jehnice, jihovýchodně od původního biocentra situovaného na pomezí jehnického a lelekovického katastru);
- větev místního ÚSES vedená ve vazbě na tok a dno údolí Babí dolského potoka severním okrajem řešeného území (k. ú. Jehnice a Ořešín) – původní polohu zachovávají biokoridory LBK OR01 (se zahrnutím plochy přírodní rezervace Babí doly) a LBK OR02 a v zásadě i biocentrum LBC OR01 Pod Doubím (s výraznými úpravami vymezení – rozšíření o reprezentativní podmáčená stanoviště a redukce o nereprezentativní svahové polohy);

- dva lokální biokoridory (jeden nyní označený jako LBK RE04, druhý nyní tvořící součást biokoridoru LBK RE02) a v podstatě i jedno ze dvou původních biocenter v komplexu Soběšických lesů ve východní části řešeného území (k. ú. Řečkovice), začleněné do plochy mnohem rozsáhlejšího biocentra LBC RE03 Řečkovické lesy (vázaného na souvislou soustavu lesních porostů s přirozeným až přírodě blízkým charakterem).

V místě některých původních biokoridorů dle ÚPmB jsou nově vymezena lokální biocentra (zcela nová - viz též dále či rozšířená původní). Konkrétně jde o následující případy:

- rozšířené biocentrum (nyní LBC ME02 Bosně) v jihovýchodní části lesního komplexu Baba v západní části řešeného území (k. ú. Medláňky), a to na úkor úseků dvou biokoridorů původně vedených daným prostorem;
- nové LBC ME03 V Perglu situované ve výběžku lesního komplexu Baba v západní části řešeného území (k. ú. Medláňky) namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem do údolí Medláneckého potoka směrem k Medláňkám;
- okrajové partie nového LBC ME04 Medlánecký kopec situovaného na temeni a v části svahů stejnojmenného kopce mezi zástavbou Medlánek a jihozápadním okrajem řešeného území (k. ú. Medláňky) namísto krátkého úseku biokoridoru původně zaústěného do plochy PP Medlánecké kopce;
- okrajové partie nového LBC RE01 Západ situovaného v izolovaném lesním celku pokrývajícím částí temena a svahů stejnojmenné vyvýšeniny ze severní strany Řečovic (k. ú. Řečkovice a Ivanovice) namísto úseku biokoridoru původně vedeného severním okrajem daného prostoru ve vazbě na tok Ivanovického potoka;
- nové LBC IV02 Na Pískách situované v lesním celku ve svazích údolí Ponávky a na navazujících hřebtu při severozápadním okraji řešeného území (k. ú. Ivanovice) namísto úseku "slepého" biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- dílčí rozšíření biocentra (nyní LBC MH01 Mokrohorské louky) při soutoku Ponávky a Rakovce u Mokré Hory ve střední části území (k. ú. Mokrá Hora), a to na úkor kratších úseků biokoridorů původně vedených daným prostorem (na tocích Ponávky a Rakovce);
- posunuté biocentrum (nyní LBC JE02 V Hluku) ve dně údolí Ponávky při severním okraji řešeného území (k. ú. Jehnice) namísto části plochy biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- nové LBC MH03 U Skryše situované ve výběžku komplexu Soběšických lesů ve východní části řešeného území, severovýchodně od Mokré Hory (k. ú. Mokrá Hora a Jehnice) namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- nové LBC OR02 Za Šupelákem situované v okrajových partiích komplexu Soběšických lesů na rozmezí k. ú. Ořešín a Jehnice namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- nové LBC RE04 U Mokré Hory situované v okrajových partiích komplexu Soběšických lesů z východní strany Mokré Hory (k. ú. Řečkovice) namísto úseku biokoridoru původně vedeného daným prostorem;
- LBC RE03 Řečkovické lesy situované v komplexu Soběšických lesů při jihovýchodním okraji řešeného území (k. ú. Řečkovice) a zahrnující kromě většiny plochy původního podstatně menšího biocentra i navazující úseky tří biokoridorů původně vedených daným prostorem a též drobnou část dalšího biokoridoru procházejícího původně údolím Ponávky.

Některé části původního řešení ÚSES dle ÚPmB jsou nově nahrazeny vymezením interakčních prvků. Konkrétně jde o následující případy:

- vymezení interakčních prvků IP RE07 a IP ME01 ve dně údolí Medláneckého potoka nad Medláňkami (k. ú. Řečkovice a Medláňky) namísto zde původně vedeného biokoridoru – k hlavním důvodům nahrazení biokoridoru interakčními prvky patří jeho nízký biogeografický význam bez možnosti začlenění do ucelené hydrofilní větve místního ÚSES s vymezením funkčně odpovídajících biocenter;
- vymezení interakčního prvku IP MH03 ve dně údolí Ivanovického potoka podél železniční trati ve střední části řešeného území (k. ú. Mokrá Hora) namísto zde původně vedeného biokoridoru zrušeného z dále popsaných důvodů;

- vymezení interakčního prvku IP RE05 ve dně údolí Ponávky při jižním okraji řešeného území (k. ú. Řečkovice) namísto části zde původně vedeného biokoridoru (odůvodnění viz dále v popisu větve místního ÚSES "Ponávka");
- vymezení interakčních prvků IP MH02, IP JE21, IP OR09, IP OR10 a IP OR11 ve dně údolí potoka Rakovce ve východní až severovýchodní části řešeného území (k. ú. Mokrá Hora, Jehnice, Ořešín) namísto většiny zde původně vedených biokoridorů, namísto většiny příslušných částí původně sem zasahujících dvou biocenter a kromě toho i v ploše navrženého VKP dle ÚPmB – vymezení interakčních prvků je zde dílčí náhradou za celkové zrušení větve ÚSES vedené ve vazbě na tok a dno údolí potoka Rakovce (viz dále uvedené odůvodnění).

Zrušeny bez náhrady jsou následující části původního řešení ÚSES v ÚPmB:

- dva fragmenty původního rozsáhlého biocentra přesahující na východním okraji lesního komplexu Baba do západní části ivanovického katastru (jižně od Ivanovic) – hlavním důvodem zrušení jsou chybějící návaznosti řešení jak na území města Brna, tak na území obce Jinačovice;
- většina původního dlouhého biokoridoru vedeného ve vazbě na tok Ivanovického potoka přes zastavěné území Ivanovic – k hlavním důvodům zrušení biokoridoru patří jeho nízký biogeografický význam, stávající způsoby využití v jeho trase (zaklenuť toku + řada zastavěných a zpevněných ploch), přílišná délka bez reálné možnosti rozdělení biokoridoru vhodným biocentrem a také chybějící návaznost v sousedním k. ú. Jinačovice;
- úsek původního "slepého" biokoridoru v lesním celku v pravobřežních svazích údolí Ponávky mezi Ivanovicemi a Jehnicemi nezačleněný do nově vymezeného biocentra LBC IV02 Na Pískách – jde o součást celkové změny řešení v daném prostoru – viz dále;
- úsek původního biokoridoru vedeného ve vazbě na tok potoka Rakovce přes zastavěné území Mokré Hory – jde o součást návrhu zrušení celé původní větve ÚSES vedené ve vazbě na tok a dno údolí potoka Rakovce (z větší části nahrazené soustavou interakčních prvků – viz výše) – k hlavním důvodům zrušení celé větve ÚSES patří její nízký biogeografický význam, silně omezené možnosti vymezení funkčně odpovídajících biocenter a praktická nemožnost vymezení funkčního biokoridoru přes zastavěné území Mokré Hory;
- územně příslušná část původního biokoridoru vedeného ve vazbě na levostranný přítok potoka Rakovce v komplexu Soběšických lesů při východním okraji řešeného území (východně od lokality Skryš u Mokré Hory) – zrušení biokoridoru souvisí se zrušením celé původní větve ÚSES vedené ve vazbě na tok a dno údolí potoka Rakovce, na kterou tento biokoridor navazoval;
- dílčí část původního biocentra a navazující biokoridor ve dně údolí pramenného úseku potoka Rakovce na východním pomezí severovýchodní části řešeného území (mezi Ořešínem a Útěchovem) – jde o součást návrhu zrušení celé původní větve ÚSES vedené ve vazbě na tok a dno údolí potoka Rakovce – viz předchozí odstavce;
- původní biocentrum umístěné v lesním komplexu při severním okraji řešeného území, severně od Jehnic (jižní částí původní plochy biocentra je nově veden lokální biokoridor LBK JE06) – hlavním důvodem zrušení biocentra je jeho málo vhodná poloha a nahrazení vhodněji umístěným biocentrem LBC OR02 Za Šupelákem (viz dále);
- územně příslušný fragment původního biokoridoru procházejícího jihovýchodní cípem k. ú. Ořešín uvnitř komplexu Soběšických lesů – hlavním důvodem zrušení biokoridoru je absence návaznosti v sousedním k. ú. Bílovice nad Svitavou (viz Územní plán Bílovice nad Svitavou);
- původní biocentrum umístěné v komplexu Soběšických lesů východně od severní části Řečkovic, navazující biokoridor směřující k ploše přírodní památky Soběšické rybníčky v údolí potoka Kubelínu a další biokoridor ve dně údolí potoka v návaznosti na plochu přírodní památky Soběšické rybníčky – hlavním důvodem zrušení těchto skladebných částí ÚSES je jejich nízká biogeografická reprezentativnost (nerespektování principu funkčních vazeb ekosystémů).

Některá lokální biocentra a některé dílčí části biokoridorů jsou nově vymezeny v lokalitách ZCHÚ či navržených VKP, u nichž z ÚPmB není jednoznačně zřejmé, zda jsou nebo nejsou součástí řešení ÚSES:

- lokální biocentrum LBC ME04 Medlánecký kopec situované na temeni a v části svahů stejnojmenného kopce mezi zástavbou Medlánků a jihozápadním okrajem řešeného území (k. ú. Medlánky) a zahrnující většinu územně příslušného segmentu přírodní památky Medlánecké kopce a navazující menší plochu navrženého VKP dle ÚPmB – vymezení biocentra je v zásadě převzato ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014 (severní část podstatně rozsáhlejšího biocentra), s cílem zapojení ekologicky hodnotných stepních a křovinných biotopů do systému;
- lokální biocentrum LBC JE01 U Jehnické zastávky a navazující úseky lokálních biokoridorů LBK MH01 a LBK JE01 situované ve dně údolí Ponávky západně od Jehnic (k. ú. Jehnice a Mokrý Hora), většinou uvnitř rozsáhlejší plochy navrženého VKP dle ÚPmB – jde o nezbytné funkční součásti větve místního ÚSES vedené dnem údolí Ponávky;
- část lokálního biokoridoru LBK OR01 ve dně údolí Babí dolského potoka (k. ú. Ořešín) v ploše přírodní rezervace Babí dolů – jde o nezbytnou funkční součást biokoridoru.

Koncepčně zcela nové části řešení oproti platné podobě ÚPmB (kromě výše uvedených biocenter a dílčích částí biokoridorů v lokalitách ZCHÚ či navržených VKP) tvoří:

- lokální biokoridor LBK ME01 propojující v lesním komplexu Baba v západní části řešeného území regionální biocentrum 231 Baba a lokální biocentrum LBC ME02 Bosně – hlavním cílem vymezení biokoridoru je posílení funkčních vazeb mezi biocentry;
- lokální biocentrum LBC ME03 V Perglu situované ve výběžku lesního komplexu Baba v západní části řešeného území (k. ú. Medlánky) – hlavním smyslem vymezení biocentra je zapojení ekologicky hodnotných partií lesního komplexu do systému;
- lokální biokoridor LBK IV01 směřující od okraje lesního komplexu Baba na západní hranici řešeného území jižně od Ivanovic celkově k východu, k lesnímu celku Zápaď, od kterého je prostorově oddělený zástavbou na pomezí Ivanovic a Řečovic – koncepce biokoridoru je převzata ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014 (s posunem většiny trasy k jihu), s cílem doplnění dosud chybějícího článku ÚSES; nutné je doplnění dosud chybějících návazností řešení v k. ú. Jinačovice;
- lokální biocentrum LBC RE01 Zápaď situované v izolovaném lesním celku pokrývajícím části temena a svahů stejnojmenné vyvýšeniny ze severní strany Řečovic (k. ú. Řečovice a Ivanovice) – vymezení biocentra je koncepčně převzato ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014 (s dílčími úpravami vymezení) jako součást nově vymezené mezofilní větve místního ÚSES, s cílem zapojení ekologicky hodnotného lesního celku do systému;
- lokální biocentra LBC IV01 Nad Tišnovkou a LBC IV02 Na Pískách, mezilehlý lokální biokoridor LBK IV03 a navazující lokální biokoridor LBK JE04 v lesních celcích ve svazích údolí Ponávky a na navazujících hřebtech východně až severovýchodně od Ivanovic (k. ú. Ivanovice) a západně až severozápadně od Jehnic (k. ú. Jehnice) – vymezení obou biocenter a biokoridorů je koncepčně převzato ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014 (s dílčími úpravami vymezení); jde o součásti nově vymezené mezofilní větve místního ÚSES, s cílem zapojení ekologicky hodnotných partií lesních celků do systému;
- lokální biokoridor LBK JE07 situovaný ve dně údolí Ponávky v nejsevernější části řešeného území (k. ú. Jehnice) – hlavním důvodem vymezení biokoridoru (koncepčně převzatého ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014) je nutnost doplnění dosud chybějícího funkčního článku ÚSES a návaznosti na řešení ÚSES v sousedních k. ú. Lelekovice a Vranov u Brna (v části území, která není v ÚPmB vůbec řešena);
- lokální biocentrum LBC MH03 U Skryše situované ve výběžku komplexu Soběšických lesů ve východní části řešeného území, severovýchodně od Mokré Hory (k. ú. Mokrý Hora a Jehnice) – vymezení biocentra je koncepčně převzato ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014 (s výrazným zvětšením), s cílem zapojení ekologicky hodnotných partií lesního komplexu do systému;
- lokální biocentrum LBC OR02 Za Šupelákem situované v okrajových partiích komplexu Soběšických lesů severně od Ořešína a Jehnic, na rozmezí k. ú. Ořešín a Jehnice – hlavním důvodem vymezení tohoto biocentra je jeho daleko vhodnější umístění než v případě původního biocentra situovaného v severozápadnější poloze (viz výše), a to především ve vztahu k potřebě zachování přípustné délky biokoridorů a s ohledem na stávající ekologickou

hodnotu lesních porostů a také s ohledem na vlastnické vztahy k pozemkům (využití školních lesů namísto lesů soukromých);

- přibližně východní polovina lokálního biokoridoru LBK OR03 v komplexu Soběšických lesů v severovýchodní části řešeného území, severovýchodně od Ořešína (k. ú. Ořešín) – biokoridor nově směřuje do lokálního biocentra nově vymezeného z vnější strany hranice řešeného území v sousedním k. ú. Útěchov v rámci návrhu souboru změn ÚPmB v roce 2018 (pro zajištění návazností na řešení ÚSES v sousedních k. ú. Bílovice nad Svitavou a Vranov u Brna);
- lokální biocentrum LBC RE04 U Mokré Hory, navazující lokální biokoridor LBK RE03 a z velké části i navazující lokální biokoridor LBK RE02 v komplexu Soběšických lesů východně od Mokré Hory a Řečkovice (k. ú. Řečkovice) – vymezení biocentra a biokoridoru LBK RE02 je koncepčně převzato ze zrušené aktualizace ÚPmB z roku 2014 (v případě biocentra s výrazným zvětšením); oproti původnímu řešení je v novém řešení důsledně uplatněn princip funkčních vazeb ekosystémů, s podstatně vyšším využitím ekologicky hodnotných partií lesního komplexu.

Plán ÚSES řešeného území obsahuje ve výsledné podobě vymezení celkem 18 lokálních biocenter, 26 lokálních biokoridorů a řádově desítek interakčních prvků. V případě některých biokoridorů a jednoho biocentra (LBC OR01 Po Doubím) je v řešeném území vymezena jen jejich dílčí část. Další partie těchto skladebných částí ÚSES se nacházejí vně řešeného území (buď dle řešení platné územně plánovací dokumentace příslušných obcí nebo dle doporučení Plánu ÚSES).

Lokální biocentra a lokální biokoridory tvoří součásti celkem 12 funkčně ucelených větví místního ÚSES.

Interakční prvky jsou vymezeny jako doplňkové skladebné části ÚSES posilující ekologické působení biocenter a biokoridorů na krajinu a příznivě ovlivňující míru její ekologické stability (především v rámci zemědělsky využívaných partií).

9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES

Větev "Baba - Palackého hřbet"

Větev navazuje v lesním komplexu Baba v západní části řešeného území (severozápadně od Medlánky) na regionální biocentrum RBC 231 Baba a od něho směřuje celkově k jihovýchodu, nejprve jižní částí lesního komplexu a poté přes rekreačně využívané území, kolem areálu letiště a mezi bloky zemědělské půdy na jihozápadní hranici řešeného území do oblasti Palackého hřbetu vně řešeného území. V řešeném území větev kromě RBC 231 Baba sestává z lokálních biokoridorů LBK ME01 a LBK ME05 a z lokálního biocentra LBC ME02 Bosně. Větev jako celek má mezofilní lesní charakter, u dílčích částí s možným přechodem až do charakteru lesostepního.

Biocentrum LBC ME02 Bosně může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3x Carpini-querceta typica a 2 BD 3 Fagi-querceta tiliae v typu biochory 2PJ.

Větev je koncepčně fakticky převzata z ÚPmB, přičemž ovšem biokoridor LBK ME01 tvoří její novou část a biocentrum LBC ME02 Bosně je výrazně zvětšeno.

Větev "Baba - Bosně"

Jde o krátkou mezofilní lesní větev místního ÚSES, která se nachází kompletně v řešeném území, a sice v jeho západní části, v lesním komplexu Baba. Stejně jako větev "Baba - Palackého hřbet" navazuje v lesním komplexu Baba na regionální biocentrum RBC 231 Baba, směřuje od něho nejprve k východu a poté podél východního okraje jižní části lesního komplexu k jihu a napojuje se na větev místního ÚSES "Bosně - Pergl" (konkrétně na biokoridor

LBK ME04). Součástí větve "Baba - Bosně" jsou kromě RBC 231 Baba lokální biokoridory LBK ME02 a LBK ME03 a lokální biocentrum LBC ME01 V Markrabství.

Biocentrum LBC ME01 V Markrabství může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro některou z STG 2 B 3x Carpini-querceta typica, 2 BD 3 Fagi-querceta tiliae v typu biochory 2PJ.

Větev je koncepčně fakticky převzata z ÚPmB s tím, že většina trasy biokoridoru LBK ME03 je s ohledem na terénní podmínky a aktuální stav lesních porostů posunuta k východu.

Větev "Bosně - Pergl"

Jde o krátkou "slepu" mezofilní lesní větev místního ÚSES, která se nachází kompletně v řešeném území, a sice v jeho západní části, v jihovýchodním výběžku lesního komplexu Baba. V biocentru LBC ME02 Bosně navazuje na větev "Baba - Palackého hřbet" a kromě něho sestává z lokálního biocentra LBC ME03 V Perglu (situovaného v samostatném východním výběžku lesního komplexu) a lokálního biokoridoru LBK ME04 (propojujícího obě biocentra).

Biocentrum LBC ME03 V Perglu může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro některou z STG 2 B 3x Carpini-querceta typica, 2 BD 3 Fagi-querceta tiliae v typu biochory 2PJ.

Ve vztahu k platnému ÚPmB jde v takto charakterově vyhraněné podobě fakticky o novou větev, i když v zásadě v trase původního biokoridoru směřujícího dále údolím Medláneckého potoka k Medláňkám.

Větev "Medlánecký kopec"

Jde o velmi krátkou "slepu" větev místního ÚSES, která na jihozápadním okraji řešeného území (u Medlánek) navazuje na větev "Baba - Palackého hřbet" (na níž by se měla napojit v biocentru umístěném z vnější strany hranice řešeného území, v prostoru královopolské části přírodní památky Medlánecké kopce). Větev "Medlánecký kopec" sestává v řešeném území z krátkého lokálního biokoridoru LBK ME06 a koncového lokálního biocentra LBC ME04 Medlánecký kopec. Větev jako celek by měla mít stepní až lesostepní charakter.

Větev je koncepčně fakticky převzata z ÚPmB, přičemž ovšem ÚPmB neobsahuje přímo vymezení biocentra, ale pouze menších ploch přírodní památky a navrženého VKP. Ve zrušené aktualizaci ÚPmB bylo naopak vymezeno pouze rozsáhlé biocentrum zahrnující obě části přírodní památky Medlánecký kopec (medláneckou i královopolskou) a mezilehlý prostor (včetně většiny plochy biokoridoru LBK ME06).

Větev "Baba - Západ" - Údolí Ponávky"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES vstupující do řešeného území na jeho západním pomezí, na okraji lesního komplexu Baba jižně od Ivanovic, a směřující zpočátku k východu, k lesnímu celku na vyvýšenině Západ (ze severní strany Řečkovice) a poté k severu do lesních celků v údolí Ponávky a jeho nejbližším okolí. Ve dně údolí Ponávky je větev přerušena (mj. v místě křížení s hydrofilní větví místního ÚSES "Ponávka" – viz dále) a v levobřežních svazích údolí Ponávky se napojuje na větev místního ÚSES "Lelekovicko-soběšická" (konkrétně na biokoridor LBK JE03). Součástí větve "Baba - Západ" - Údolí Ponávky" jsou v řešeném území lokální biokoridory LBK IV01, LBK IV02, LBK IV03 a LBK JE04 a lokální biocentra LBC RE01 Západ, LBC IV01 Nad Tišnovkou a LBC IV02 Na Pískách. Biokoridory LBK IV01 a LBK IV 02 funkčně navazují na LBC RE01 Západ, jsou však od tohoto biocentra prostorově významně oddělené, a to zejména z důvodů nerealnosti vymezení biokoridorů přes urbanizované území na pomezí k. ú. Ivanovice a Řečkovice (LBK IV01) a přes dopravní uzel mezi obchodními centry východně od Ivanovic (LBK IV02). Alespoň dílčí funkční propojení LBC RE01 Západ s lesním komplexem Baba a s lesy v údolí Ponávky by mělo dané vymezení biokoridorů LBK IV01 a LBK IV02 zajistit.

Biocentra LBC IV01 Nad Tišnovkou a LBC IV02 Na Pískách mohou pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP, případně i STG 2 BC 3 Fagi-querceta aceris (LBC IV01 Nad Tišnovkou) či 3 B 3 Quercifageta typica (LBC IV02 Na Pískách) v témž typu biochory. Biocentrum LBC RE01 Zápaď je atypickým biocentrem v typu biochory 2BE (charakterem by patřilo spíš do typu biochory 2BP).

Ve vztahu k platnému ÚPmB jde o novou větev, využívající jen některé fragmenty původních biokoridorů (v trase biokoridoru LBK IV02 a v ploše biocentra LBC IV02 Na Pískách). S existencí větve v celém rozsahu dle Plánu ÚSES počítala zrušená aktualizace ÚPmB z roku 2014 (s dílčími odchylkami v konkrétních vymezeních skladebných částí - nejvýznamněji v případě LBK IV01). Pro zajištění plné funkčnosti řešení je třeba vytvořit zatím chybějící pokračování větve v lesním komplexu Baba v k. ú. Jinačovice (např. s napojením na RBC 231 Baba).

Větev "Ponávka"

Průběh této větve místního ÚSES hydrofilního charakteru je vázán na tok Ponávky a její údolní nivu. Větev tak prochází v celkově přibližně severojižním směru střední částí řešeného území, z východní strany Řečkovic, jihozápadní až západní strany Mokré Hory a západně od Jehnic, s pokračováním vně řešeného území v k. ú. Lelekovice (viz Územní plán Lelekovice). Po průchodu Lelekovicemi větev v krátkém úseku prochází ještě nejsevernějším výběžkem řešeného území (severně od Jehnic), s návazností jak v k. ú. Lelekovice, tak v k. ú. Vranov u Brna. Větev v řešeném území sestává z lokálních biokoridorů LBK RE01, LBK MH01, LBK JE01 a územně příslušné části LBK JE07 a lokálních biocenter LBC RE02 Pod Zamilcem, LBC MH01 Mokrohorské louky, LBC JE01 U Jehnické zastávky a LBC JE02 V Hluku. Biocentrum LBC RE02 Pod Zamilcem je v rámci této větve v Plánu ÚSES zároveň biocentrem koncovým.

Biocentrum LBC JE02 V Hluku může plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2-3 BC-C (4)5a Fraxini-alneta inferiora v typu biochory 2BP. Cílová podoba celé větve je variabilní – nejpravděpodobnější je kombinace reprezentativních lesních částí s přírodě blízkými antropogenně podmíněnými mokřadními a lučními ekosystémy.

Větev je koncepčně fakticky převzata z ÚPmB. Na rozdíl od Plánu ÚSES ovšem řešení ÚPmB nepočítá přímo s existencí biocentra LBC JE01 U Jehnické zastávky a navazujících úseků biokoridorů LBK MH01 a LBK JE01 v prostoru rozsáhlejšího navrhovaného VKP v údolí Ponávky mezi Jehnicemi a Ivanovicemi a ani s existencí lokálního biokoridoru LBK JE07 (tuto část území města Brna ÚPmB vůbec neřeší). Naproti tomu řešení Plánu ÚSES oproti ÚPmB nepočítá s pokračováním větve ÚSES dále k jihu, do k. ú. Královo Pole (původní biokoridor je zde v rámci řešeného území nahrazený přesněji vymezeným interakčním prvkem IP RE05) – hlavním důvodem je absence vhodných ploch pro vymezení případného dalšího funkčně odpovídajícího biocentra ve dně údolí Ponávky vně řešeného území (v k. ú. Královo Pole) před umělým vstupem toku do podzemí.

V případě biocenter LBC MH01 Mokrohorské louky a LBC JE01 U Jehnické zastávky byla prověřována možnost jejich rozšíření o další navazující ladem ležící plochy (u LBC MH01 Mokrohorské louky severozápadním směrem a u LBC JE01 U Jehnické zastávky jižním směrem). S ohledem na vlastnické poměry k pozemkům (jde vesměs o pozemky v soukromém vlastnictví), potenciálně zvažovanou obnovu rybníka (v případě LBC JE01 U Jehnické zastávky) a dostatečnou výměru biocenter nejsou zmíněné plochy ve výsledné podobě Plánu ÚSES do biocenter zahrnuté.

Větev "Lelekovicko-soběšická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející řešeným územím od jeho severního okraje (pomezí s k. ú. Lelekovice) z východní strany údolí Ponávky k jihu a následně severně od Mokré Hory k východu a přes údolí potoka Rakovce směrem do k. ú. Soběšice. V řešeném území větev sestává z lokálních biokoridorů LBK JE02 (v řešeném území dva dílčí úseky), LBK JE03, LBK JE05 a LBK JE08 (v řešeném území pouze dílčí úsek) a lokálních biocenter LBC JE03 K Lelekovicím, LBC MH02 U Vávrova mlýna a LBC MH03 U Skryše.

Všechna tři biocentra tvořící součást této větve ÚSES mohou pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP.

Větev je koncepčně fakticky převzata z ÚPmB. Na rozdíl od Plánu ÚSES řešení ÚPmB nepočítá s existencí biocentra LBC MH03 U Skryše (které se ovšem objevilo v redukované podobě ve zrušené aktualizaci ÚPmB) a obsahuje podstatně odlišné vymezení zbývajících dvou biocenter a většiny tras biokoridorů. Pokračování větve vně řešeného území je zajištěno v k. ú. Lelekovice (viz Územní plán Lelekovice), zatímco v k. ú. Soběšice ho bude nutno doplnit.

Větev "Lelekovicko-útěchovská"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející lesním komplexem v severní až severovýchodní části řešeného území, s pokračováními na západní straně v k. ú. Lelekovice a na východní straně v k. ú. Útěchov. V řešeném území sestává z lokálních biokoridorů LBK JE06 a LBK OR03 a lokálního biocentra LBC OR02 Za Šupelákem.

Biocentrum LBC OR02 Za Šupelákem může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP, případně i v typu biochory 3VP.

Větev je koncepčně částečně převzata z ÚPmB – v západní až střední části víceméně koresponduje s původní trasou biokoridoru. Na rozdíl od Plánu ÚSES ovšem řešení ÚPmB obsahuje vymezení biocentra severně od Jehnic na pomezí s k. ú. Lelekovice a naopak nepočítá s existencí biocentra LBC OR02 Za Šupelákem a s nasměrováním biokoridoru LBK OR03 do k. ú. Útěchov (které se objevilo v částečně odlišné trase již ve zrušené aktualizaci ÚPmB). Pokračování větve vně řešeného území je zajištěno v k. ú. Lelekovice (viz Územní plán Lelekovice), zatímco v k. ú. Útěchov ho bude nutno doplnit (viz návrh vymezení biocentra ve zrušené aktualizaci ÚPmB a nověji v návrhu změn ÚPmB v roce 2018).

Větev "Ořešinsko-bílovická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES navazující v lesním komplexu v severovýchodní části řešeného území na větev místního ÚSES "Lelekovicko-útěchovská" (konkrétně na biokoridor LBK OR03) a směřující k jihovýchodu, do k. ú. Bílovice nad Svitavou. V řešeném území větev "Ořešinsko-bílovická" sestává pouze z větší části lokálního biokoridoru LBK OR04.

Větev má svůj koncepční základ v ÚPmB, se zásadními změnami v trase biokoridoru (danými jednak návaznostmi na řešení v k. ú. Bílovice nad Svitavou a jednak vazbou na aktuální stav lesních porostů). Pokračování větve vně řešeného území v k. ú. Bílovice nad Svitavou je zajištěno (viz Územní plán Bílovice nad Svitavou).

Větev "Babídotská"

Průběh této větve místního ÚSES hydrofilního charakteru je vázán na tok a dno údolí Babídotského potoka na severním pomezí řešeného území, kde na západní straně navazuje na větev místního ÚSES "Ponávka" (konkrétně na biokoridor LBK JE07) a na východní straně přechází mimo řešené území, do k. ú. Vranov u Brna. V řešeném území větev "Babídotská" sestává z lokálních biokoridorů LBK OR01 a LBK OR02 a lokálního biocentra LBC OR01 Pod Doubím, přičemž oba biokoridory i biocentrum v různé míře přesahují do k. ú. Vranov u Brna (viz Územní plán Vranov). Cílová podoba celé větve je variabilní – nejpravděpodobnější je kombinace převažujících reprezentativních lesních částí (ovšem bez dostatečně velkého reprezentativního biocentra) s přírodě blízkými mokřadními a vodními ekosystémy.

Větev je koncepčně převzata z ÚPmB. Na rozdíl od Plánu ÚSES ovšem řešení ÚPmB neobsahuje vymezení biokoridoru LBK OR01 v prostoru přírodní rezervace Babí doly a naopak obsahuje podstatně odlišné vymezení biocentra (celkově rozsáhlejší, zahrnující i nereprezentativní nepodmáčené polohy). Pokračování větve vně řešeného území v k. ú. Vranov u Brna je zajištěno (viz ÚP Vranov).

Větev "Řečkovicko-soběšická 1"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející řešeným územím v jeho východní části, víceméně okrajovými partiemi komplexu Soběšických lesů východně od Řečkovic a Mokré Hory, s potenciálním pokračováním v sousedních k. ú. Sadová a Soběšice. V řešeném území větev sestává z lokálních biokoridorů LBK RE02 a LBK RE03 a lokálních biocenter LBC RE03 Řečkovické lesy a LBC RE04 U Mokré Hory.

Obě biocentra tvořící součást této větve ÚSES mohou pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP a biocentrum LBC RE03 Řečkovické lesy s ohledem na svou značnou rozlohu a pestré stanovištní podmínky případně i pro STG 2 AB-B 1-2 Querceta humilia superiora, 2 AB 3 Fagi-querceta, 2 BC 3 Fagi-querceta aceris, 3 AB 3 Querci-fageta a 3 B 3 Querci-fageta typica v tomtéž typu biochory.

Ve vztahu k platnému ÚPmB jde v řešeném území v takto charakterově vyhraněné podobě fakticky o novou větev, využívající plochu jednoho původního biocentra (téměř kompletně začleněnou do násobně rozsáhlejšího LBC RE03 Řečkovické lesy) a některé fragmenty původních biokoridorů (v trase biokoridoru LBK RE02 a v plochách obou biocenter). Pokračování větve vně řešeného území je v zásadě zajištěno i v rámci platného ÚPmB s tím, že řešení Plánu ÚSES předpokládá úpravy vymezení i v navazujících partiích k. ú. Sadová a Soběšice.

Větev "Řečkovicko-soběšická 2"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející řešeným územím v jeho východní části, východně od Řečkovic a Mokré Hory, s potenciálním pokračováním v sousedních k. ú. Sadová a Soběšice. V řešeném území větev sestává z lokálního biokoridoru LBK RE04 a lokálního biocentra LBC RE03 Řečkovické lesy (společného pro tuto větev s větví "Řečkovicko-soběšická 1").

Větev má svůj koncepční základ v ÚPmB, s výraznými změnami v trase a vymezení biokoridoru (s ohledem na terénní podmínky a aktuální hodnotu lesních porostů) a s násobným zvětšením plochy biocentra. Pokračování větve vně řešeného území je v zásadě zajištěno i v rámci platného ÚPmB s tím, že řešení Plánu ÚSES předpokládá úpravy vymezení i v navazujících partiích k. ú. Sadová a Soběšice.

9.4.3. Interakční prvky

Soustava vymezených interakčních prvků tvoří funkční doplněk k základní síti biocenter a biokoridorů.

U soustavy navržených interakčních prvků neexistuje přímá návaznost na řešení ÚPmB, neboť územní plán vymezení interakčních prvků neobsahuje.

Pro návrh interakčních prvků nejsou ve všech částech území rovnocenné podmínky. Interakční prvky jsou obecně přednostně navrhovány mimo zastavěná území sídel, rozvojové stavební plochy a souvislé lesní komplexy a celky. Důležitou ekostabilizační roli hrají především v zemědělsky využívaných partiích krajiny, případně v částech krajiny s pestrá a místně velmi proměnlivou strukturou využití (často např. s významnou rekreační funkcí).

Většina vymezených interakčních prvků územně nebo alespoň funkčně navazuje na vymezené plochy biocenter biokoridorů nebo jiných interakčních prvků. Nejčastěji jsou vázány na stávající ladní vegetaci (zpravidla s hojným zastoupením dřevin) – např. na mezích, mělkých skeletovitých půdách, v terénních sníženinách a podmáčených plochách. Řada je jich vymezena podél účelových komunikací (ať už se stávající doprovodnou vegetací nebo bez ní). Některé interakční prvky jsou vymezeny v prostorech původního řešení ÚSES dle ÚPmB (viz výše).

Vzájemně územně či funkčně navazující interakční prvky místy vytvářejí větší či menší skupiny – nejhojněji severně až severozápadně od Jehnic (do značné míry s využitím výsledků komplexní pozemkové úpravy), dále z východní strany Ořešína, ze severní strany Mokré Hory,

v rozšířeném dně údolí Ponávky ze severní strany areálu bývalé Lachemy, ve dně údolí Medláneckého potoka a pod Medláneckým kopcem.

Návrh soustavy interakčních prvků má v zásadě doporučující charakter. Jeho hlavním cílem je využití hlavních současných možností, které krajina řešeného území poskytuje, aby se v první fázi alespoň udržela a v budoucnosti postupně zvyšovala její ekologická a estetická hodnota.

Ve vztahu k územnímu plánu jsou interakční prvky obecně "podměrečnou" kategorií, tj. takovou kategorií prvků, jejichž vymezení je pod rozlišovací možností územního plánu (který jejich vymezení tudíž neobsahuje). Nicméně o existenci interakčních prvků či o existenci jejich návrhu by měl mít zpracovatel územně plánovací dokumentace povědomí, aby svým řešením zbytečně funkční prvky nelikvidoval a u dosud neexistujících či nedostatečně funkčních neznemožnil provedení navržených opatření.

9.5. Označení skladebných částí ÚSES

Označení obou zastoupených regionálních biocenter je v Plánu ÚSES převzato ze ZÚR JMK.

Označení lokálních biocenter je kombinací zkratky LBC, účelově vytvořené zkratky příslušného katastru (ME = Medlánky, RE = Řečkovice, MH = Mokrý Hora, IV = Ivanovice, JE = Jehnice, OR = Ořešín), přiděleného čísla a názvu biocentra – např. LBC JE02 V Hluku. Označení lokálních biokoridorů je kombinací zkratky LBK, zkratky příslušného katastru a přiděleného čísla – např. LBK IV01. Číselné řady LBC a LBK jsou utvořeny pro každý katastr zvlášť, tzn. že v každém z katastrů začíná od 01 (LBC ME01..., LBC RE01..., LBC MH01..., LBC IV01..., LBC JE01..., LBC OR01..., LBK ME01..., LBK RE01..., LBK MH01..., LBK IV01..., LBK JE01..., LBK OR01...). Většina lokálních biocenter a biokoridorů se v rámci řešeného území nachází pouze na území jednoho katastru. Zasahuje-li vymezení některého lokálního biocentra či lokálního biokoridoru v rámci řešeného území do více katastrů, je LBC či LBK zařazen do číselné řady v tom katastru, kterému náleží jeho největší část (např. LBC OR02 Za Šupelákem, LBK JE05). V případě biokoridorů, které zasahují do řešeného území zjevně jen svou menší částí, lze jejich označení chápat jako prozatímní, a to do doby zpracování plánu místního ÚSES pro ta katastrální území, v nichž se nachází jejich největší část (může se týkat např. LBK JE06).

Označení interakčních prvků v rámci Plánu ÚSES je kombinací zkratky IP, zkratky příslušného katastru a čísla. I v případě IP je číselná řada utvořena pro každý katastr zvlášť (IP ME01..., IP RE01..., IP MH01..., IP IV01..., IP JE01..., IP OR01...). Většina interakčních prvků vymezených v Plánu ÚSES se nachází právě v jednom katastrálním území. K přesahům vymezení do dalších k. ú. dochází pouze ve dvou případech.

9.6. Limitující hodnoty velikostních parametrů ÚSES

Jednou z podmínek zabezpečení funkčnosti základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) a systému jako celku je respektování limitujících hodnot jejich velikostních parametrů. V případě biocenter je limitující hodnotou minimální potřebná výměra, v případě biokoridorů jsou limitujícími hodnotami minimální potřebná šířka a maximální přípustná délka. Interakční prvky (doplňkové skladebné části ÚSES) žádné limitující hodnoty velikostních parametrů stanoveny nemají.

Limitující hodnoty velikostních parametrů pro biocentra a biokoridory v rozlišení podle jejich biogeografického významu a podle typů požadovaných cílových ekosystémů jsou uvedeny v Metodice vymezení územního systému ekologické stability z roku 2017. Základních skladebných částí ÚSES v řešeném území se týkají následující limitující parametry:

Minimální velikost regionálních biocenter:

- lesní ekosystémy v typu biochory 2PJ – minimální výměra 33 ha.

Minimální velikost lokálních biocenter (v případě ideálního kruhového tvaru):

- lesní ekosystémy – minimální výměra 3 ha;
- mokřadní ekosystémy – minimální výměra 1 ha;
- luční ekosystémy – minimální výměra 3 ha.

Minimální šířka lokálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – minimální šířka 15 m;
- mokřadní ekosystémy – minimální šířka 20 m;
- luční ekosystémy – minimální šířka 20 m.

Maximální délka lokálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – maximální délka 2 000 m;
- mokřadní ekosystémy – maximální délka 2 000 m;
- luční ekosystémy – maximální délka 1500 m.

Z uvedených parametrů vyplývá, že se prostorové nároky na tvorbu funkčních biocenter a biokoridorů u různých typů společenstev poněkud liší. Konkrétní vymezení skladebných částí ÚSES ovšem závisí především na vhodných přírodních podmínkách a na aktuálním stavu využití území. Výměra navržených biocenter tak často významně překračuje požadovanou minimální velikost, délka biokoridorů obvykle vzhledem k logice rozmístění biocenter a jejich propojení nedosahuje maximální přípustné délky a šířka biokoridorů je místy oproti limitujícím hodnotám větší. Na druhé straně však v některých (obecně spíše výjimečných) situacích může dojít i k případům, kdy šířka biokoridorů nemůže dosáhnout ani minimální stanovené šíře. V případě území řešeného Plánem ÚSES se tato skutečnost týká s ohledem na stávající využití území především některých úseků biokoridorů v rámci větve místního ÚSES "Ponávka" s omezeními danými průchodem obytnou či rekreační zástavbou nebo zpevněnými plochami komunikací (LBK RE01, LBK MH01, LBK JE01).

9.7. Datový model

9.7.1. Tvorba tabulkové části

Jednotlivé vymezené skladebné části ÚSES jsou popsány v tabulkové části dokumentace, odpovídající stanovenému datovému modelu a zpracované zčásti v prostředí vnitřní atributové tabulky .shp vrstvy skladebných částí ÚSES (.dbf) a zčásti v databázi Microsoft Access (.accdb).

9.7.2. Struktura datového modelu

"FID" – Pole obsahující vnitřní ID ESRI shp.

"Shape" – Pole s identifikací typu geometrie skladebných částí ÚSES (= Polygon)

"TYP_PRVKU" – Pole pro identifikaci, jakého typu je příslušná skladebná část ÚSES: RBC = regionální biocentrum, LBC = lokální biocentrum, LBK = lokální biokoridor, IP = interakční prvek.

"HIERARCH" – Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část nadregionální (N) či místní (L) hierarchické úrovně ÚSES. U obou zastoupených regionálních biocenter je vzhledem k jejich vložení do nadregionálního biokoridoru udávána hierarchická úroveň nadregionální. U interakčních prvků není hierarchická úroveň uváděna – IP bývají obecně kompletně řazeny do místní (lokální) úrovně ÚSES.

"OZN_PRVKU" ("OZNACENI") – Pole pro jednoznačnou identifikaci každé skladebné části ÚSES v rámci řešeného území (a zároveň i v rámci území města Brna) pomocí jedinečného kódového označení.

"NAZ_PRVKU" ("NAZEV") – Pole pro individuální pojmenování biocenter. U regionálních biocenter je název převzat ze ZÚR JMK. Lokálním biocentřům jsou přiřazeny názvy vycházející

z jejich polohy či z pomístních jmen uvedených v mapových podkladech. Názvy biocenter tvoří doplněk jejich identifikace uvedené v poli "OZN_PRVKU" ("OZNACENI").

"FCNI_TYP" – Pole pro funkční zařazení popisované skladebné části v rámci ÚSES dané kombinací typu prvku a jeho příslušnosti k určité hierarchické úrovni ÚSES. Na rozdíl od pole "TYP_PRVKU" zde nejsou použity zkratky.

"NAZ_KU" – Pole pro uvedení názvů těch katastrálních území v rámci řešeného území, v nichž se popisovaná skladebná část ÚSES nachází.

"POLOHA" – Pole pro specifikaci polohy (lokalizace) skladebné části ÚSES v rámci řešeného území.

"STG" – Pole pro specifikaci skupin typů geobiocénů. Uváděny jsou pravděpodobně v ploše popisované skladebné části ÚSES zastoupené skupiny typů geobiocénů, a to pomocí tzv. geobiocenologické formule, zahrnující označení vegetačních stupňů, trofických a hydrických řad přiřazených k příslušným skupinám typů geobiocénů. V případě některých interakčních prvků nejsou STG podstatné a proto nejsou uváděny (např. u doprovodné vegetace komunikací).

"VYMER" – Pole obsahující výměru příslušné skladebné části ÚSES v m², vztaženou k jejímu vymezení v rámci řešeného území.

"PARCELY" – Pole pro specifikaci parcel dle podkladové katastrální mapy, nad kterou je vymezena popisovaná skladebná část ÚSES. Uváděna jsou parcelní čísla dotčených pozemků a v závorce číselná označení příslušného druhu pozemku. Pokud je daná skladebná část ÚSES vymezená jen nad částí pozemku dle DKM, následuje za parcelním číslem "č.". Pokud daná skladebná část ÚSES ve vymezení v Plánu ÚSES zasahuje do více katastrálních území, je zde uvedena i příslušnost dotčených parcel k jednotlivým k. ú.

"CHARAKTER" – Pole pro popis současného stavu. Součástí popisu je především základní charakteristika způsobu využití a stavu vegetačního krytu v ploše vymezené skladebné části ÚSES vztažená k termínům provedení terénního průzkumu (srpen – listopad 2019).

"FUNKCNOST" – Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část funkční, nefunkční či částečně funkční. Pro přiřazení jedné z uvedených možností je rozhodující skutečnost, nakolik je daná skladebná část ÚSES v současném stavu schopná plnit svou funkci v systému. Jako "funkční" je označena taková skladebná část, u které je současný stav zastoupených biotopů vyhovující pro její plné fungování v systému (byť některé dílčí partie skladebné části mohou být ve stavu "částečně funkční" nebo "nefunkční"). Jako "nefunkční" je naopak označena taková skladebná část, která v celém (příp. téměř celém) rozsahu svého vymezení vyžaduje změnu způsobu využití. Ve všech ostatních případech jsou skladebné části označeny jako "částečně funkční". V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biocentrum přesahující mimo řešené území, je údaj v položce vztažen pokud možno k celé ploše biocentra. V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biokoridor pokračující mimo řešené území, týká se údaj v položce vesměs jen té jeho části, která je v řešeném území.

"CIL_STAV" – Pole pro uvedení základních typů cílových společenstev popisované skladebné části ÚSES.

"OPATRENI" – Pole pro specifikaci rámcových základních opatření v popisované skladebné části ÚSES směřujících k dosažení cílového stavu.

"POZNAMKA" – Pole pro uvedení jiných významných skutečností týkajících se dané skladebné části ÚSES a neobsažených v ostatních polích (např. vztah k vymezení ÚSES v platném ÚPmB a v dokončených pozemkových úpravách, překryvy s plochami ZCHÚ, registrovaných či navržených VKP, střety s významnějšími vedeními technické infrastruktury apod.).

9.8. Struktura mapové části

Řešení Plánu ÚSES je zobrazeno v mapové části díla, zpracované v prostředí technologie GIS (ArcGIS 10, ArcView, verze 10.4), ve formátu ESRI shapefile.

Tiskovou podobu mapové části díla tvoří soubor map uvedený v následujícím přehledu, s rozlišením názvu mapy, použitého mapového podkladu a tiskového měřítko a obsahu mapy:

Přehledná mapa

mapový podklad: Základní mapa 1 : 10 000

tiskové měřítko: 1 : 10 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- základní skladebné části ÚSES (biocentra, biokoridory) v navazujících územích

Návrhová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky) s rozlišením funkčnosti

Problémová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- plochy ÚSES v platném ÚPmB
- zvýrazněné plochy významnějších změn
- vybrané limity z ÚAP (ochranná pásma elektrovedů, ochranná pásma plynovodů, záplavové území Q₁₀₀)

Návrhová mapa a Problémová mapa zahrnují vždy dva listy – na jednom je zobrazena jihozápadní až střední část území (celá k. ú. Medlánky, Řečkovice a Mokrá Hora, většina k. ú. Ivanovice a jižní část k. ú. Jehnice), na druhém severovýchodní až střední část území (celá k. ú. Ořešín, Jehnice, Ivanovice a Mokrá Hora a severní části k. ú. Řečkovice a Medlánky).

10. Problémy řešení

10.1. Změny v řešení

Řešení Plánu ÚSES vychází z řešení platného ÚPmB, ve srovnání s ním však obsahuje četné koncepční změny i dílčí úpravy. Změny a úpravy řešení jsou patrné z porovnání vymezení ploch ÚSES v Plánu ÚSES a ploch ÚSES vymezených v platném ÚPmB, obsažených v Problémové mapě.

K nejzásadnějším změnám řešení patří:

- vymezení územně příslušné části regionálního biocentra RBC JM09 Sychrov;
- vymezení ploch lokálních biocenter a biokoridorů i tam, kde jsou v překryvu s maloplošnými ZCHÚ či navrženými VKP a kde v ÚPmB nejsou vymezeny žádné plochy biocenter ani biokoridorů – týká se LBC ME04 Medlánecký kopec (v překryvu s PP Medlánecké kopce

a navazujícím navrženým VKP), LBC JE01, LBK MH01 a LBK JE01 (v dílčích překryvech s navrženým VKP) a LBK OR01 (v překryvu s PR Babí doly);

- vymezení nových větví místního ÚSES "Baba - Západ" - Údolí Ponávky" a "Řečkovicko-soběšická 1" a většiny jejich územně příslušných skladebných částí (LBC RE01 Západ, LBC IV01 Nad Tišnovkou, LBC IV02 Na Pískách, LBK IV01, LBK IV03, LBK JE04, LBC RE04 U Mokré Hory, LBK RE03 a většina rozsáhlého LBC RE03 Řečkovické lesy a biokoridoru LBK RE02);
- mimo biocenter, jež jsou součástí uvedených nových větví místního ÚSES nebo jsou v překryvu se ZCHÚ či navrženým VKP, vymezení dalších nových biocenter LBC ME03 V Perglu, LBC MH03 U Skrýše a LBC OR02 Za Šupelákem;
- mimo biokoridorů, jež jsou součástí uvedených nových větví místního ÚSES nebo jsou v překryvu se ZCHÚ či navrženým VKP, vymezení dalších nových biokoridorů LBK ME01 a LBK JE07 a koncepčně nového úseku biokoridoru LBK OR03;
- nahrazení biokoridoru ve dně údolí Medláneckého potoka nad Medláncami interakčními prvky;
- zrušení biokoridoru vedeného ve vazbě na tok Ivanovického potoka přes zastavěné území Ivanovic;
- nahrazení biokoridoru ve dně údolí Ponávky při jižním okraji řešeného území interakčním prvkem;
- zrušení původních větví ÚSES vedených ve vazbě na toky a dna údolí potoka Rakovce a jeho bezejmenného levostranného přítoku (z větší části nahrazeno soustavou interakčních prvků);
- zrušení biocentra v lesním komplexu při severním okraji řešeného území, severně od Jehnic;
- zrušení biocentra v komplexu Soběšických lesů východně od severní části Řečovic, navazujícího biokoridoru směřujícího k ploše PP Soběšické rybníčky v údolí potoka Kubelínu a dalšího biokoridoru ve dně údolí potoka v návaznosti na plochu PP Soběšické rybníčky.

Podrobnější popisy hlavních změn a jejich zdůvodnění jsou uvedeny výše v rámci kapitoly 9.

V Problémové mapě jsou plochy významnějších změn graficky zvýrazněny a je sestavena atributová tabulka těchto změn s uvedením čísla změny, jejího charakteru (nový prvek x posunutí x redukce x rozšíření x změna typu prvku x zrušení prvku), slovního popisu a odůvodnění. Ve změnách typu prvku jsou udávány výhradně změny z biocenter či biokoridorů na interakční prvek (tj. snížení ekologického významu prvku).

Mezi změny řešení není zahrnutý návrh ploch interakčních prvků mimo původní plochy ÚSES dle ÚPmB. V tomto případě jde pouze o větší podrobnost řešení Plánu ÚSES vůči ÚPmB (viz též výše).

10.2. Střety řešení

Jako střety řešení jsou chápány překryvy vymezení ÚSES s takovými způsoby a limity využití území, které v daném prostoru znemožňují, nebo výrazně omezují možnost vytvoření plně funkční skladebné části ÚSES.

K typickým "střetovým" způsobům využití území patří stavby dopravní infrastruktury. Ke střetům dochází zejm. v místech křížení staveb dopravní infrastruktury s biokoridory. Střety jsou obecně tím závažnější, čím výrazněji je jak plošně, tak i kvalitativně redukována možnost vytváření funkčních skladebných částí ÚSES.

V řešeném území lze z kategorie střetů se stavbami dopravní infrastruktury jako nejzávažnější hodnotit křížení větve místního ÚSES "Baba - Západ" - Údolí Ponávky" s tělesem vícepruhové komunikace I/43 v prostoru mimoúrovňové křižovatky mezi obchodními centry. Těleso silnice a prostor křižovatky neumožňují přímé územní napojení lokálního biokoridoru LBK IV02 na biocentrum LBC RE01 Západ. Vlivem prostorového oddělení biokoridoru od

biocentra je poněkud narušena i funkčnost daného řešení, nicméně z pohledu celkové funkčnosti dané větve místního ÚSES lze nespojitost vymezení jejich skladebných částí považovat za akceptovatelnou.

Možnosti vymezení ÚSES může výrazně komplikovat také přítomnost kompaktních urbanizovaných území. V případě řešeného území je existence obtížně prostupné (až prakticky neprostupné) zástavby jednou z hlavních příčin, jež vedly k návrhu zrušení větvi místního ÚSES vedených ve vazbě na toky Ivanovického potoka a Rakovce. Ve vztahu k řešení Plánu ÚSES je významným "střetovým" územím rovněž obytná zástavba na pomezí Řečkovic a Ivanovic, nacházející se v trase větve místního ÚSES "Baba - Západ" - Údolí Ponávky". Tato zástavba neumožňuje přímé územní napojení lokálního biokoridoru LBK IV01 na biocentrum LBC RE01 Západ, s obdobným vlivem na funkčnost celé větve ÚSES jako v případě silnice I/43.

Mezi limity využití území obsaženými v aktualizovaných ÚAP jsou z hlediska střetů s vymezením ÚSES zásadní především ochranná pásma elektrovodů omezující možnosti výsadeb a neumožňující existenci porostů dřevin nad výšku 3 m.

Překryvů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovodů je v území celá řada (viz Problémová mapa). Vždy jde ovšem o překryvy, které jsou z pohledu funkčnosti ÚSES řešitelné (mají vliv omezující, nikoliv však zásadní).

Dalším relativně významnějším limitem využití ve vztahu k ÚSES jsou ochranná pásma plynovodů. Omezení ochranných pásem plynovodů nejsou daná tak jednoznačně jako v případě ochranných pásem elektrovodů, nicméně určitá omezení ve vztahu k možnostem výsadeb mohou z důvodu energetického zákona plynout.

Ochranná pásma plynovodů zasahují v řešeném území do ploch lokálních biocenter LBC ME04 Medlánecký kopec a LBC MH01 Mokrohorské louky, lokálních biokoridorů LBK ME05, LBK IV01, LBK RE02 a LBK RE04 a některých interakčních prvků v k. ú. Řečkovice a Ivanovice.

Jako zdroj možných střetů lze chápat i překryv vymezených ploch ÚSES s plochami záplavových území. Ani v tomto případě nejsou omezení využití území pro potřeby ÚSES jednoznačně z legislativy (vodní zákon) patrná, jisté formy omezení (související především se zemními pracemi a vytvářením překážek pro odtok) však nelze ani zcela jednoznačně vyloučit.

Záplavové území Q_{100} ve dně údolí Ponávky se významně překrývá s některými skladebnými částmi hydrofilní větve místního ÚSES "Ponávka" (s biocentrem LBC MH01 Mokrohorské louky a s biokoridorem LBK MH01). Do jednotlivých vymezených skladebných částí ÚSES zasahují v různé míře i další záplavová území – v údolí Medláneckého potoka do tří interakčních prvků, v údolí Ivanovického potoka do biocentra LBC RE01 Západ a v údolí Jehnického potoka do biocentra LBC JE01 U Jehnické zastávky a do čtyř interakčních prvků.

V případech střetů vymezení ÚSES se záplavovým územím je zásadní nutností dohoda na charakteru prvků ÚSES s příslušným vodoprávním úřadem.

10.3. Ostatní problémy

Jiné problémy řešení ÚSES nebyly v území identifikovány.

11. Závěr

Dokumentace **Plán ÚSES pro katastrální území** katastrální území Medláanky, Řečkovice a Mokrá Hora, Ivanovice, Jehnice a Ořešín tvoří jednotný aktuální oborový podklad koncepčního vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) všech zastoupených úrovní (nadregionální, regionální i místní) v řešeném území pro příslušné orgány ochrany přírody.

Skutečnost, že je Plán ÚSES vytvořen pro celé řešené území na jednotné srovnávací bázi (formální i věcné), umožňuje sledování jednotné koncepce ochrany a realizace všech úrovní ÚSES jako spojitého funkčně prostorového systému ve všech jeho částech.

Plán ÚSES by měl sloužit orgánům ochrany přírody zejm. jako základní podklad uplatňovaný při aktualizaci stávající nebo pořizování nové územně plánovací dokumentace města Brna i Jihomoravského kraje. Uplatňováním jsou přitom myšleny nikoliv pouhé přenesení vymezení skladebných částí ÚSES z Plánu ÚSES do územně plánovací dokumentace, ale především ochrana celkové koncepce a diferencovaný přístup ke konkrétním vymezením skladebných částí ÚSES dle jejich role v systému, funkčnosti, vazby na stanoviště, stávající a cílové ekosystémy apod.

Přílohy

Vyjádření k návrhu řešení

